Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

Europos LIETUVIS

Nr. 44 (1189) Londonas, 1971 m. gruodžio 14 d. XXV metai

LIETUVOS MOKYKLOS

Didelę dalį Romuvos apylinkės narių sudarą mokytojai ir jų šeimos. Todėl apylinkės pirmininkas mokyt. S. Antanaitis spalio 9 d. pakvietė neseniai iš Lietuvos atvykusius mokytojus Kaciucevičius papasakoti apie okup. Lietuvos mokyklas.

Pristatydamas svečius, S. Antanaitis nurodė, kad nuo švietimo ir auklėjimo priklauso tautos ateitis. Mūsų žvilgsnis krypsta į tėvynę. Šis susirinkimas sukviestas susipažinti su auklėjimo problemomis, kurias Lietuvoje iškėlė sovietinis režimas.

Mokyt. Kaciucevičius pastebėjo, kad klausytojai iš jo, tur būt, laukia palyginimo sovietinių mokyklų darbo su vokiečių mokyklomis. Lūkesius apvilsiąs, nes dar nespėjęs susipažinti su vokiečių mokyklomis.

Visų Lietuvos mokyklų darbą tvarko Švietimo ministerija Vilniuje. Ji sudaro pedagoginių institutų bei mokytojų seminarijų, o taip pat ir visų kitų mokyklų programas. Vėliau paklaustas, ar Maskva nesikiša į Lietuvos švietimą, atsakė nežinąs.

Rajonų vykdomieji komitetai turi savo švietimo skyrius su inspektoriais ir kitais pareigūnais. Kiekviena vidurinė mokykla turi savo mikrorajoną, kuriam priklauso aštuonmetės mokyklos. Pastarosios taip pat turi savo mikrorajonus, kuriems priklauso pradžios mokyklos. Vadinasi, kiekviena žemesnė mokykla yra aukštesnės mokyklos globoje ir priežiūroje.

Daugiausia pradžios mokyklų kaimuose turi tik vieną mokytoją ir apie 30 mokinių. Mokytojas moko, tvarko mokyklos ūkį ir atlieka kitas jam uždedamąsias pareigas. Trūkstant mokykloms patalpų, daugelis kolūkių statosi jas patys. Privalomas 8 metų mokslas. Atsiliekantiems mokiniams yra pagalbinės mokyklos. Čia jie per prailgintą laiką baigia aštuonmetes mokyklas ir įsigyja kurią nors specialybę. Pradžios mokyklose veikia spaliukų ir pionierių būreliai, kuriems priklausymas nėra privalomas, nors dauguma mokinių priklauso. Mokslas ideologiškai ir politiškai yra kryptingas.

Mokyt. Kaciucevičienė papasakojo apie aštuonmečių ir vidurinių mokyklų darbą ir atsakinėjo į klausimus. Anot jos, mokiniai, baigę pradžios mokyklos 4 klases, stoja į aštuonmetes arba į vidurines mokyklas (gimnazijas). Baigę 8 klases, gali stoti į profesines mokyklas, kurios per dvejus metus paruošia specialistus darbininkus. Aukštesnių kvalifikacijų specialistus ruošia technikumai ir politechnikumai. Į profesines ir aukštąsias mokyklas kandidatai parenkami konkurso tvarka. Patekti į jas labai sunku.

Mokytojų darbas prastai atlyginamas (per mėnesį gauna 80 rbl. ir 10 rbl. už vadovavimą klasei) ir sunkus, ir todėl daugelis keičia profesiją.

Mokyt. Kaciucevičių pranešimų, trukusių pustrečios valandos, klausėsi ir keletas svečių: kun. J. Urdžė, Valt. Banaitis, mokyt. Kavoliai ir kt. (V. K. V. Inform.)

„BURŽUAZINIAI NACIONALISTAI" UŽ OKEANO VEIKIA...

Vilniuje leidžiamasis rusų kalba dienraštis „Sovietskaja Litva" spalio 17 d. laidoje K. Strumskio straipsniu piktai palietė vadinamuosius buržuazinius nacionalistus, gyvenančius už vandenyno. Ilgokame straipsnyje, pavadintame „Nuo faktų nepabėgsi", autorius lietuvių kritišką pažiūrą dėl Lietuvos gyvenimo sovietų okupacijoje tiesiog laiko vadinamųjų imperialistų propaganda...

Laikraštyje rašoma: „Būdami sudėtine didžiausio ideologinės diversijos aparato dalimi, lietuvių buržuazinių nacionalistų, gavusių pas savo šeimininkus prieglobstį anapus okeano, spauda ir radijas siekia tų pačių tikslų. Jie už bet kurią kainą stngiasi iškreipti tiesą apie Tarybų Lietuvą, nutylėti jos pasiekimus ūkio ir kultūros srityse, įkvėpti mūsų tautiečiams užsieny priešKomunistines bei priešsovietines idėjas".

Pasak rusų kalba leidžiamo partijos laikraščio Vilniuje, esą, tai vykdo JAV, Kanados, Brazilijos, Australijos lietuvių kalba leidžiamoji spauda. Nors, pagal straipsnį „Sovietskaja Litva" dienrašty, reakcionierių autoritetas puolęs, bet, girdi, užkietėję socializmo priešai esą nepaprastai užsispyrę ir neatsisaką priešsovietinės veiklos. (E)

RUOŠIAMASI MINĖTI ČIURLIONĮ

Okup. Lietuvoje pradėta ruoštis dailininko ir muziko M. K. Čiurlionio gimimo šimtosioms metinėms (1975 m. rugsėjo 22 d.). Kom. Partija patvirtino komisiją sukakčiai paruošti ir pravesti. Jos pirmininkas — kultūros ministras L. Šepetys, pavaduotojai — kompozitorius E. Balsys ir dailininkas P. Stauskas. Į komisiją įėjo visa eilė dailininkų ir dailėtyrininkų, kompozitorių ir muzikologų, rašytojų, kultūros veikėjų, partinių ir vadinamų tarybinių veikėjų, be to, spaudos, radijo ir televizijos atstovų. Komisijos sudėtis paskelbta spalio 31 d. „Tiesoje". (ELTA)

MINIMAS SIMAS KUDIRKA

Simo Kudirkos žygio ir jo grąžinimo sovietams metinės New Yorke buvo paminėtos lapkričio 20 ir 27 d., o Bostone ir Atlanto vandenyne, ties ta vieta, kur įvyko 1970 m. tragedija — lapkričio 21, 22 ir 23 d. Lapkričio 20 d. New Yorke „Darbininko" koncerto metu S. Kudirka paminėtas specialiu aktu: Kudirka trumpai, ryškiai paminėtas Daivos Kezienės žodžiu, Simui sukurtą R. Kisieliaus ir B. Kemėžaitės poeziją perskaitė akt. Vitalis Žukauskas. S. Kudirkos tragedija prisiminta lapkričio 27 d. New Yorke suruoštame Lietuvos Kariuomenės minėjime. Minėjimai buvo ir kituose miestuose.

Susirinkimas Bostone, išvyka į įvykio vietą

Lapkričio 22 d. Bostone, Tautiniuose Namuose, įvyko susirinkimas Simui Kudirkai prisiminti. Pranešimą padarė Vliko Pirmininkas dr. J. K. Valiūnas. Jis pademonstravo Brazinskų įkalbėtas juostas, ypač jaunojo Algirdo pareiškimus. Pažymėtina, kad susirinkimas buvo bendromis jėgomis surengtas ALT ir Bendruomenės Bostone. Jį atidarė Bendruomenės vardu A. Matjoška, o uždarė ALT vardu Cibas.

Kitą dieną popiet įvyko išvyka iš Hyannis vietovės, ties Atlanto krantais Massachusetts valstijoje, į tą vietą netoli Martha's Vineyard, kur pernai lapkričio 23 d. S. Kudirka, siekdamas laisvės, buvo Pakraščių Sargybos grąžintas sovietams. Išvyką laivu suorganizavo organizacija, pasivadinusi „Susirūpinę dėl Simo piliečiai" Ji pasirūpino ir informacija spaudai, radijams ir televizijai.

Per 100 lietuvių laive su ąžuolo lapų vainiku

Išvyka buvo nepaprastai sėkminga. Dalyvavo per 100 lietuvių, jų tarpe, šalia Vliko pirmininko dr. Valiūno, jo žmonos, sūnaus Sauliaus-Petro, Vliko Valdybos nario Jurgio Valaičio, visa eilė Bostono bei aplinkinių bei tolimesnių vietų lietuvių, įvairių organizacijų atstovų. Dalyvavo St. Lušys, J. Kapočius, „Keleivio" red. J. Sonda, A. Matjoška ir daug kitų. Iškilmes pravedė Algis Rukšėnas, knygos apie Simą anglų kalba redaktorius.

Pakilusiai nuotaikai esant, į jūrą buvo nuleistas vainikas iš ąžuolo lapų. Tų iškilmių metu viso pasaulio lietuvių vardu anglų kalba prabilo Vliko pirmininkas dr. J. K. Valiūnas, JAV Bendruomenės vardu kalbėjo A. Mažeika.

Televizijos, spaudos dėmesys

Kudirką pagerbiant, dalyvavo JAV keturių kanalų televizijos atstovai. Dar tą patį vakarą išvykos vaizdai su dr. Valiūno kalbos ištraukomis parodyti televizijoje. Vėliau jie buvo rodomi visose JAV-se.

Lapkričio 22 d. apie S. Kudirkos žygio sukaktį rašė Bostono dienraščiai „The Boston Globe" ir „The Christian Science Monitor". Lapkričio 25 d. apie S. Kudirkos sukaktį rašė ir „New York Times".

Dr. Valiūno žodis Kudirkos žygio vietoje

Dr. Valiūnas, Vliko pirmininkas, lapkričio 23 d. Atlanto vandenyne, prisimindamas Simo Kudirkos žygį pernai, tarė:

„Visi žinome, kad šiandien sukanka metinės įvykio, sukrėtusio laisvojo pasaulio sąžinę. Netoli šios vietos, JAV teritoriniuose vandenyse, praeitų metų lapkričio 23 d. Simui Kudirkai nesuteikta politinė globa, ir jis buvo sugrąžintas į Sovietų laivą, rusams jį brutaliai sumušus ir jiems leidus jį susigrąžinti iš JAV Pakraščių Sargybos laivo Vigilant.

Š. m. gegužės mėn. teisiamas Kudirka visai nekaltino JAV Pakraščių Sargybos. Jis buvo sugrąžintas sovietams, kai kuriems aukštiesiems Pakraščių Sargybos pareigūnams tragiškai nesupratus JAV elgesio pabėgėlių iš totalitarinių režimų atžvilgiu.

Šiuo atveju turėjo būti **apkaltinta Sovietų Sąjunga, nes, jai brutaliai susigrąžinus Kudirką, ji savo elgesiu liudijo, kad teroras bei pavergimas tebėra įrankiai, kuriuos naudodamas sovietų režimas išsilaiko valdžioje.** Juk Sovietų Sąjunga jėga okupavo Lietuvą, ir ji pažeidžia pagrindines žmogaus teises tautoms, kurios brangino laisvę ir tūkstančius metų laisvos gyveno savo krašte.

Kodėl Kudirka norėjo rasti globą laisvame krašte?

Kiti pabėgimai iš Lietuvos, vieni sėkmingi, o kiti nepavykę, liudija sovietų sistemos pobūdį, ir jis buvo parodytas šioje pačioje vietoje lygiai prieš metus laiko.

Sovietų Sąjunga yra vienas kraštų, pasirašiusių Visuotinę Žmogaus Teisių Deklaraciją, kurioje, tarp kita ko, pažymėta, jog kiekvienas gyventojas savo valia gali apleisti savo kraštą. Todėl Jungtinių Tautų Aukštojo Komisaro Pabėgėlių reikalams **pareiga yra reikalauti, kad Simas Kudirka sovietų būtų paleistas.**

Simas Kudirka daugiau nebėra tik sovietų pilietis, jis virto simboliu pasauly.

Sovietai paskelbė teisę Kudirką už išdavimą ir jį nuteisė 10 metų sunkiųjų darbų stovyklos bausme. Jo bylos liudijimai buvo slaptai jo draugų išgabenti ir viešai paskelbti pasauliui.

Šioje byloje Kudirka pareiškė nesirūpinąs savo asmens gerove, ir jis **iškilo kaip asmenybė, priminusi pasauliui, jog pagrindinės žmogaus teisės visiškai neegzistuoja sovietų okupuotose Baltijos valstybėse.**

Kudirka, galėdamas būti nubaustas mirtimi už savo pareiškimus, pareiškė laisvajam pasauliui, kad šis privalo naudotis jo turimomis laisvėmis. Jis tuo pačiu metu priminė laisvajam pasauliui, kad okupuotoje Lietuvoje nebėra nė vienos tų laisvių, kurias Kudirka šiandien turėtų, jei jo kraštas būtų nepriklausomas.

„Aš nelaikau savęs kaltu", Kudirka pasakė teisme — „Kadangi aš neišdaviau savo tėvynės — Lietuvos, aš nelaikau mano tėvyne Rusijos, šiandien vadinamos Sovietų Sąjunga". Tokia jos nelaiko nė lietuviai, latviai ir estai, vis dar kenčią sovietų priespaudoje.

Sovietų Sąjunga jos įkyriai siūlomos vadinamosios Saugumo konferencijos keliu siekia išvengti grąžinti visas tas žemes, kurias ji prievarta ir neteisėtai okupavo po antrojo pasaulinio karo.

Mes reikalaujame, kad rusai liautųsi vykdę nuolatinę priespaudą Baltijos valstybėse ir kad jose būtų atstatyta nepriklausomybė.

Mes reikalaujame, kad Simas Kudirka būtų parodytas pasauliui, įrodant, jog jis gyvas ir sveikas. Mes reikalaujame, kad jis būtų paleistas į laisvę pagal Visuotinos Žmogaus Teisių Deklaracijos straipsnius.

Simai Kudirka, jei šiandien esi gyvas, žinok, jog mes žinome, kad kenti sovietų brutalumą. Mes gerbiame tave ir už tai, ką esi padaręs laisvės idealui pasauly.

Man tenka garbė visų lietuvių vardu nuleisti šį ąžuolo lapų vainiką į vandenis, kuriuose Simas Kudirka savo asmens tragedija mums visiems įrodė laisvės vertę.

Ąžuolas lietuvių tautosakoje simbolizuoja jėgą, drąsą ir išlikimą audrų akivaizdoje.

Lietuvių tauta išliks ir vėl susilauks laisvės". (ELTA)

PASAULYJE

— Britų karinis helikopteris ieškojo vietos nusileisti, ir lakūnas pro rūką, rodos, užmatė karinę stovyklą, bet kai nusileido, tai tuoj ir vėl pakilo, nes pasirodo, kad tai būta kalėjimo.

— New Yorko (JAV) policija sučiupo tris vyrus su 2 tonomis narkotiko marijuanos.

— Frankfurte esąs svorio problemų patariamasis centras tvirtina, kad V. Vokietijos parlamento nariai vidutiniškai 20 procentų perdaug sveria, negu normaliai žmogui reikėtų (pagal partijas svoris atrodo šitaip: vidutiniškas laisvojo demokrato svoris 84,3 kilogramai, krikščionies demokrato 82 kg, socialdemokrato 79,9 kg).

— Garsus amerikiečių dainininkas Pat Boone metęs girtauti ir kortuoti, grįžęs į tikėjimą ir panašius į save atsivertėlius pradėjęs krikštyti prabangiame savo namų plaukiojimo baseine.

— Wolverhamptone (Britanijoje) dirbąs airis kunigas sujudino savo parapiją, kai nuvažiavęs į Airiją pakalbėjo, kad IRA (teroristinė organizacija) vedanti šventąjį karą ir Airija turinti jai atiduoti be reikalo rūdijančius ginklus.

— Belfaste, Šiaurės Airijoje, susprogdintoje alinėje žuvo 15 žmonių.

— Londone du kipriečiai nuteisti vienas 6, kitas 4 metams už šnipinėjimą Sov. Sąjungai, o jie buvo įtraukti į tinklą Olego Lialino, kuris atliko britams išpažintį, įskundė kitus šnipus ir pats nebuvo nubaustas.

— Dvi didžiulės viešbučius išlaikančios JAV firmos sutiko išmokėti tūkstančiams savo svečių daugiau kaip 2 mil. svarų — neteisėtai ir dirbtinai prie sąskaitų pridedamąjį procentą (taip buvo daroma nuo 1966 m.).

— Milijonierius Aristotelis Onassis paprašė garsųjį ispanų surrealistą Salvadorį Dalį atvažiuoti į jo Skorpios salą Graikijoje ir nupiešti jo žmonos, buvusios JAV prez. Kennedžio našlės, portretą, bet būtina sąlyga — atvažiuoti į salą, kur jo žmona saugi, nes ją saugo amerikiečiai sargybiniai, o Dalis laiške atsakė, kad jis už visą pasaulio auksą nepieš jo žmonos, jei ji neatvažiuos į jo studiją Cadaquese, kur jis turįs ispanus sargybinius, niekuo neblogesnius už amerikietiškus CIA.

— Kai trys jo bendradarbiai išėjo į kranta, Rytų Vokietijos karinis patrulis su visu laivu atplaukė Elbe Vakarų Vokietijon į Hitzackerio uostą.

— Dallas mieste, Texase, JAV, be kita ko, tame pačiame mieste, kur buvo nužudytas prez. Kennedys, Tarptautinis bankas paskelbė duosiąs palūkanų arti 100 svarų vertą šautuvą, jei kas pasidės bent 30 mėnesių ne mažiau kaip 750 svarų, ir direktorius tikisi išdalyti iki Kalėdų ne mažiau kaip 200 šautuvų.

Kinijos sostinės Pekino pagrindinė geležinkelio stotis savo laukiamuosiuose gali sutalpinti 14 tūkstančių žmonių ir dėl to laikoma didžiausia pasaulyje.

Pats didžiausias žemės drebėjimas pasaulyje yra palietęs Kiniją 1556 m. Žuvo 830 tūkst. žmonių.

Didžiausias badas Kinijoje buvo 1877-78 metais. Mirė apie 12 mil. žmonių.

Nuo potvynių 1887 m. žuvo apie 900 tūkstančių.

Pilietinis 1853-1864 m. karas pareikalavo apie 20-30 mil. aukų.

LAPELIAI VIRŠ ŽVEJŲ LAIVO

Britų „Sunday Telegraph" gruodžio 5 d. rašo, kad iš Lietuvos, Latvijos ir Estijos kilę JAV piliečiai, minėdami Simo Kudirkos išdavimo metines, buvo pasisamdę lėktuvą ir iš jo apmėtė Amerikos pakrantėse žvejojančius sovietinius laivus vandens nebijančioje medžiagoje spausdintais lapeliais, kviečiančiais bėgti ir prašytis politinio prieglobsčio.

Lapeliuose esą rašoma, kad per pastaruosius 5 mėnesius vien Kanadoje buvo suteiktas prieglobstis 63 iš Rusijos ir Rytų Europos kraštų kilusiems asmenims.

Rašomųjų ženklų kiniečių kalba turi apie 40 tūkst. Bet patys raštingiausi šviesuoliai daugiau jų nežino kaip 5 tūkst.

Dabartinė Mao Cetungo žmona, Čiang Čing, kultūrinės revoliucijos Kinijoje metu prezidento Liu Šaoči žmoną išvadino prostitute, ir dėl to raudonoji gvardija tą pasmerktąją visą naktį tardė, kad ši išpažintų savo klaidas.

SEPTYNIOS DIENOS

Čilė — taip, Kuba — ne

Čilės marksistinio prez. Alendės vyriausybė susilaukė demonstracijų ir riaušių kaip tik tada, kai baigė valstybinį vizitą Kubos min. pirm. Castro.

Demonstruojančios moterys, be kita ko, šūkavo: „Jie šoka su Fideliu, o mes neturime ką valgyti", „Čilė — taip, Kuba — ne", „Fideli, keliauk sau namo".

Septynių noras

Dvi dienas posėdžiavę, Varšuvos pakto užsienio reikalų ministeriai bendru pareiškimu kreipėsi į Vakarų kraštus, kviesdami sekančiais metais sušaukti Europos saugumo konferenciją.

Pareiškime sakoma, kad jie kviečia savo vyriausybių vardu.

Išvalyti partiją!

Jugoslavijos prez. Tito savo komunistų partijos prezidiumui pasiūlė, kad reikia nuo „priešingo elemento" išvalyti Kroatijos partiją.

Kroatijos partijos vadai leidę Zagrebo universiteto studentams net 10 dienų streikuoti ir patraukti į save pramonės darbininkus.

Vokietija sutarsianti su didžiaisiais

Spėjama, kad V. Vokietija, kaip JAV ir Britanija, nusistatys prieš Sov. Sąjungos siūlomąją Europos saugumo konferenciją, kol nebaigti spręsti Berlyno reikalai.

Susisiekimo su Berlynu tvarkos taisykles svarsto abiejų Vokietijų atstovai, bet vis šen ar ten užkliūva.

Negali išlaikyti vyriausybės

Atsistatydino dr. Erimo vadovaujama Turkijos vyriausybė, nes lygiai pusė ministerių pasitraukė.

Vyriausybė jaučiasi nepajėgianti įvykdyti visų tų reformų, kurių reikalauja į valdymą kišantisi kariuomenė.

Ne problemos

Išvažiuodamas iš Danijos, Sov. Sąjungos min. pirm. Kosyginas žurnalistams, be kita ko, pasakė, kad jo krašte nėra jokio žydų klausimo. Tas klausimas esąs naudojamas propagandos reikalams užsieniuose.

Pasisakė ir dėl Solženicyno raštų. Juos leisti ar neleisti priklauso nuo leidyklų. Leidyklos galvojančios, kad tie raštai neverti leisti.

Išeities kol kas nėra

J. Tautų Saugumo tarybos dauguma nubalsavo, kad Indija-Pakistanas turi sustabdyti karą, bet Sov. Sąjunga vetavo tą nutarimą.

Tuo tarpu trečiąją oficialiai paskelbto tarp tų kraštų karo dieną milijonas Indijos kariuomenės veržėsi pirmyn. Buvo sunaikinti 47 Pakistano lėktuvai (Indija netekusi 17), išvesti iš rikiuotės 61 tankas, paskandinti 2 laivai naikintuvai.

Pagrindinis kaltininkas

Kinijos spauda už Indijos-Pakistano karą labiausiai kalta laiko Sov. Sąjungą. Ji paskatinusi Indiją, ir ta greit nusivilsianti tuo socialimperialistu kaip draugu, kai jis įsistiprins Indijos vandenyne.

Sov. Sąjungos tvirtinimas, kad Pakistano laikysena esanti grėsmė jai, esąs tokios pat vertės, kaip savo metu Japonijos, kai ji užpuolė Šiaurės Kiniją, ar 1968 m. tos pačios Rusijos, kai ji užėmė Čekoslovakiją.

Pripažintas vienytoju

Vakarų Vokietijos FVS fondas paskyrė 37 tūkstančių svarų premiją Britanijos min. pirm. Heathui už jo pastangas vienyti Europą, įjungiant Britaniją į Europos Bendrąją Rinką.

Pasmerkė Pakistaną

Sov. Sąjungos komunistų partijos vadas Brežnevas pasmerkė Pakistaną, kad jis Rytų Pakistano gyventojams neleidžia naudotis pagrindinėmis teisėmis ir pareikšti savo valią.

Bet jis siūlo taikiai susitvarkyti.

J. Tautos neranda išeities

Sov. Sąjungos veto neleido Jungtinių Tautų Saugumo tarybai priimti rezoliucijos, kad Indija ir Pakistanas sustabdytų karą.

Tada reikalą ėmėsi svarstyti J. Tautų Visumos susirinkimas. Čia rezoliucija praėjo, bet niekas jos negali įvykdyti.

Prezidentas už Pakistaną

JAV prez. Nixonas esąs įsitikinęs, kad Pakistano prez. Chanas būtų netrukus sutikęs duoti Rytų Pakistanui autonomiją, bet Indija paskubėjusi pradėti karą.

Prez. Chanas sutikęs, kad paramos dalijimas Rytų Pakistane būtų tarptautinių įstaigų kontroliuojamas. Jis žadėjęs dar šį mėnesį valdymą ten perduoti civilinei valdžiai. Jis sutikęs, kad iš pasienio būtų atitraukta kariuomenė, bet Indija nesutikusi. Jis sutikęs amnestuoti pabėgėlius.

Dar padaugėjo žydų emigrantų

Į Izraelį dabar jau kas savaitė atvažiuoja iš Sov. Sąjungos po 600-700 žydų.

Su emigrantais atskrenda vis po 2 lėktuvus kasdien, 5 dienas per savaitę.

Neteko ministerio vietos

Japonijos krašto apsaugos ministeris Nišimūra buvo priverstas pasitraukti, nes laikraštininkams pasakė, kad Jungtinės Tautos yra lyg smulki kredito draugija, kur ir kiekvienas smulkus narys turi balsavimo teisę, o Kinijos priėmimas į tą organizaciją sugadinsiąs vardą pačios organizacijos.

Juodiesiems negerai ir baltiesiems negerai

Rodezijos afrikiečiai nepatenkinti Britanija, kad ji sutiko su Rodezijos baltųjų vyriausybe tik palaipsniui leisti juodiesiems ateiti valdyti.

Rodezijos dešinesni baltieji nepatenkinti savo vyriausybe, kad ji pažadėjo juodiesiems duoti daugiau teisių.

EUROPOS LIETUVIS — LITHUANIAN WEEKLY

Printed and Published in Gt. Britain by the Lithuanian House Ltd., 1 Ladbroke Gardens, London W. 11. 2 PU. Tel. 727 2470

Registered as a newspaper at the Post Office.

Leidžia D. Britanijos Lietuvių Sąjunga ir Lietuvių Namų Akc. Bendrovė.

Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra.

Prenumeratos kaina metams 3,50 sv., dolerio kraštuose — 8 dol. metams; Vokietijoje — DM 30.

Už laikraštyje kieno nors spausdinamųjų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesiima atsakomybės.

GIEDANTI BRONZA

Vytautas Mačiuika

Petro Rimšos 90-osioms gimimo metinėms

Prie Kauno marių, netoli baltabokščio Pažaislio, pušynėlyje jau dešimt metų ilsisi „Artojo" kūrėjas — „nenuorama klajūnas Rimšų Petras".

Petras Rimša... „Lietuvos mokyklos" autorius, kurio kaleidoskopinė biografija — tai daugiau kaip pusės šimtmečio lietuvių tautos kultūrinio gyvenimo puslapiai, išmarginti brangiais mūsų širdžiai vardais, kartais skaudžiomis, kartais džiugesį keliančiomis datomis.

Skulptorius, skersai ir išilgai išmaišęs ne tik Europą. Lietuvių dailės parodų pionierius, visada kupinas energijos, įvairiausių planų „prikimšta galva". Tiesus ir užsispyręs, nuoširdus ir atsidavęs draugams. Kandus ir nenumaldomas ne tik „rimšiškos prigimties" pajuokėjams. Gaivališkas talentas — jis negalėjo nusėdėti vienoje vietoje. Keliolika metų blaškėsi tarp Krokuvos ir Paryžiaus, Varšuvos ir Petrapilio meno mokyklų, nė vienos taip ir nebaigęs. Tačiau, būdamas stebėtino darbštumo, iki pirmojo pasaulinio karo dalyvavo ne tik visose lietuvių dailės parodose — jo bronzinę giesmę apie lietuvio valstiečio dalią išgirdo net Petrapilis. Už alegorinę „Artojo" kompoziciją 1910 m. dailininkui suteikiama premija. Pirmas tarptautinis, bet ne paskutinis „piemenuko iš Naudžių" talento pripažinimas.

Sudėtingai vingiavo P. Rimšos keliai į plastinio meno pasaulį. Gimęs 1881 m. Naudžių kaime, Paežerių valsčiuje, žemdirbių šeimoje, būsimasis „skaptorius" paveldėjo iš tėvo drožinėtojo aistrą — dar vaikystėje Petro ornamentuotos lazdos garsėjo apylinkėje. Dvi tokios P. Rimšos lazdos 1900 pateko į Paryžiaus lietuvių tautodailės ekspoziciją. Mirus tėvui, P. Rimša paliko gimtąjį kaimą, išvyko mokytis.

Kokie dievdirbių rūpintojėliai įkvėpė piemenuką iš Naudžių kaimo ieškoti konkrečios formos, išreiškiančios ne tik savo, bet ir užguitos tautos lūkesčius? O gal todėl pakilo sparnai, kad P. Rimšos ausyse tebedūzgė ratelis, prie kurio lietuvė motina, pasisodinusi sūnų, mokė draudžiamo gimtojo rašto? Gal todėl, kad neapykanta nacionalinei priespaudai tuo metu pynėsi su socialinėmis problemomis? Petro brolis Juozas, artimai bendravęs su knygnešiais, spausdino ir platino anticarinius atsišaukimus, neretai prašydamas jaunesnįjį brolį pagalbos. Sudėtingi, kartais neapčiuopiami keliai į platesnį meno pasaulį. O tuometinė aplinka, kuri veikė jaunojo Rimšos sąmonę ir nuotaikas, kūrybinį pradą ir pasaulėžiūrą — dar sudėtingesnė.

Istorija paliko kelis ryškius vardus žmonių, kurie tiesioginiai prisidėjo prie būsimo „Lietuvos mokyklos" autoriaus profesinio išprusimo. Varšuvoje — skulptorius P. Vieliuoniškis, Paryžiuje — architektas skulptorius A. Vivulskis, artimas P. Rimšos bičiulis, ir profesorius skulptorius A. Mersje. Be to, P. Rimšai nemaža įtakos turėjo M. K. Čiurlionis, Vydūnas, G. Petkevičaitė, su kuriais skulptorių siejo ne tik artima pažintis, bet ir visuomeninė veikla.

Pirmojoje lietuvių dailės parodoje 1907 m., kurios aktyviausias rengėjas ir dalyvis buvo P. Rimša, ne vienas lankytojas susijaudinęs stebėjo nedidelį kūrinėlį „Lietuvos mokykla 1864-1904". Simbolinis kompozicijos skambesys buvo puikiai suprantamas bendraamžiams. Savo aktualia tema, realistine plastikos kalba šis kūrinys buvo populiarus ne tik tuometinėje Lietuvoje, bet ir už Atlanto emigravusių lietuvių tarpe. Ne veltui tiek daug šiltų žodžių lydėjo „Lietuvos mokyklos" kūrėją per visą jo nerimastingą gyvenimą. Šią liaudies įvertintą kompoziciją skulptorius tobulino dešimtmečiais. Monumentalusis „Lietuvos mokyklos" variantas buvo baigtas 1940 m. Kūrinio atlieti iš bronzos dailininkas nesuspėjo — sutrukdė antrasis pasaulinis karas.

Petras Rimša, nuo 1919 m. gyvendamas Kaune, išpuoselėjo naują lietuviškos skulptūros šaką — medalius. Ši „kamerinės" plastikos sritis reikalauja didelio meistriškumo ir plokštuminio komponavimo įvairovės. Skulptorius gerai suprato, kad paviršutiniška lipdyba ir padrika forma nebūdinga medalių prigimčiai. Ištvermė, meninė intuicija ir profesiniai įgūdžiai leido dailininkui per trumpą laiką surinkti nemažą šio skulptūrinio žanro derlių. P. Rimšos medaliai išradingos kompozicijos, aukšto meninio lygio. Stebino laki autoriaus vaizduotė, prasminga stilizuotų formų kaita ir subtili ornamentika, taip dažnai sutinkama liaudies kūryboje.

Lietuviškų medalių pradininko klasikiniai pavyzdžiai — „D. L. K. Gediminas. Vilnius — Lietuvos sostinė" (1923, bronza), bareljefinis portretas „Žemaitė" (1926, bronza) — jau tais laikais daugeliui teigė apie nepakartojamą „rimšišką" braižą, apie savitą talento giesmę. Ypatingai didelio atgarsio susilaukė aversinė Vilniaus medalio dalis — Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Gedimino portretas.

1935 metais P. Rimša su savo „giedančios bronzos" kūriniais išvyko į Jungtines Amerikos Valstijas. Už Atlanto skulptorius per porą metų surengė net dešimt personalinių parodų: Čikagoje, Detroite, Bostone ir kituose miestuose, kuriuose teko lankytis mažo krašto atstovui. Lietuviškos skulptūros veteraną šiltai sutiko ne tik tautiečiai. Tuometinė JAV spauda plačiai rašė apie dailininko kūrinius, pabrėždama jų autoriaus talento savitumą. Ne vieną Petro Rimšos darbą įsigijo JAV dailės muziejai ir privatūs kolekcionieriai.

Garsas apie originalių medalių kūrėją sklido su kiekviena paroda, su skaitlingomis reprodukcijomis. Daugumą tautiečių žavėjo nacionalinis medalių turinys, aversų ir reversų tekstai. O numizmatus užsienietiečius stebindavo nematytas, nuoširdus, tik P. Rimšai būdingas atlikimo stilius, virtuoziška plastinės plokštumos darna.

Kadaise skulptoriaus jaunystę ženklino kūrybingas keliolikos metų laikotarpis, kurio metu gimė neužmirštama „Lietuvos mokykla" ir amžiną vagą verčiantis „Artojas". Savo kūrybinio gyvenimo saulėlydį dailininkas pažymėjo gilia prasme spinduliuojančiais medaliais. „Juozas Gruodis" (1945, bronza), „Pirmoji knyga lietuvių kalba" (1947, bronza), „Adomas Mickevičius" (1948-1959, bronza), „Kristijonas Donelaitis" (1955, bronza) — Petro Rimšos talento pažiba, tvirta ranka sukurti nebleštančio meistriškumo darbai.

Ir naujame laikmetyje skulptoriaus kūrybinė versmė — istoriniai ir kultūriniai įvykiai, sukrėtę socialines ir dvasines tautos gelmes. Bronzoje atlieti įžymių žmonių veidai, garsinę savo darbais gimtąjį kraštą, tėvų kalbą ir estetines vertybes, žvelgia į ateinančias kartas. O vardai kaip varpai — iš amžių glūdumos budina kasdienybę, žadina pilietinę sąmonę ir taurius jausmus. Tai toks LTSR liaudies dailininko Petro Rimšos palikimas. Tai tokia giedančios bronzos sakmė, kuri dar ilgai ilgai skambės — kartu su gimtąja kalba prie mūsų lopšinių.

(iš „Pergalės")

SU LIETUVIAIS PASAULYJE

GREIČIAUSIAS AUTOMOBILIS

„Tėviškės Žiburiai" rašo, kad dr. Šarūnas Užgiris, Illinois technologijos instituto profesorius, yra sukūręs greičiausią pasaulyje automobilį „The Blue Flame" (mėlynoji liepsna).

Jis taip pat sukūręs projektą ir greičiausio motociklo, kuris bus išbandytas Salt Lake Flats, Utah.

PAVASARIS ARGENTINOJE

„Argentinos Lietuvių Balsas" rašo, kad rugsėjo 21 d. oficialiai prasideda pavasario dienos ir baigiasi gruodžio 21 d.

Kartu su pavasariu atbunda ir lietuviškoji bendruomenė. „Visi", rašo „ALB", „pavasariškai atsinaujina, dabinasi; organizacijos renka pavasario karalienes; ruošia išvykas gamton".

VIEŠNIA IŠ LIETUVOS

Australijoje pas savo dukterį ir sūnų dr. Petrauskus viešėjo viešnia iš Lietuvos aktorė E. Petrauskienė-Žilinkevičaitė, dailininko Kipro našlė.

NUGALĖTOJAS V. LIŪGA

„Mūsų Pastogė" rašo, kad Sydney lietuvių šachmatų pirmenybėse dalyvavo gerai žinomi aštuoni žaidėjai. Pirmenybių nugalėtojas — Vac. Liūga.

IŠ AUSTRALIJOS Į BRITANIJĄ

Iš Australijos dr. Rimontas Kazlauskas su žmona persikėlė dvejiems metams į Oxfordo (Britanija) universitetą pagilinti studijas.

Kuriam laikui į Britaniją persikėlė ir dr. R. Zakarevičius.

PRAGARO POŠVAISČIŲ ATOŠVAISTĖS

JAV Balys Jacikevičius išleido recenzijų ir atsiliepimų rinkinį „Pragaro pošvaistės atošvaistėse" apie Vytauto Alanto romaną „Pragaro pošvaistės".

„EGLUTĖS" SUKAKTIS

Vaikų laikraštėlis „Eglutė", įsteigtas Bern. Brazdžionio ir prel. P. Juro 1950 m. Amerikoje, mini savo 20 m. jubiliejų.

„Eglutę" leidžia Lietuvių kultūros institutas.

A. MACKAUS FONDO LEIDINIAI

Algimanto Mackaus knygų leidimo fondas išleido Didžiosios Lietuvos Kunigaikštijos 1529 metų statutą. Vertė Jonė Deveikė. Knygos tiražas 600 egz.

Ta pati leidykla išleido ir Kosto Ostrausko dramas „Kvartetas".

SPAUSDINAMI ĮSTATAI

„Draugas" (Chicago) rašo, kad pranciškonų spaustuvėje Brooklyne spausdinami Lietuvių rašytojų draugijos įstatai. Leidinyje taip pat bus ir Lietuvų rašytojų draugijos metinės premijos skyrimo nuostatai ir kt.

FILMAS APIE KANADOS LIETUVIUS

Toronto „Verslo" sąjungos rūpesčiu pagamintas filmas „Lietuvių gyvenimas Kanadoje".

Filme vaizduojama: organizacijos, jų susirinkimai, suvažiavimai, mokyklos, bažnyčios, stovyklos, sportas, chorai, įmonės, krautuvės, įvairūs profesionalai, bankai, ūkininkai, darbininkai, krikštai, vestuvės, laidotuvės ir kt.

Šį filmą gaminant prisidėjo dail. T. Valius, archit. V. Petrulis, poetas dr. H. Nagys ir muz. Lapinas.

KONKURSO KOMISIJA

„Draugo" romano konkurso vertintojų komisijon pakviesti šie lietuviai iš Toronto: žurnalistas A. Gurevičius-Kalnius, „Moters" žurnalo bendradarbės V. Kralikauskienė ir A. Sungailienė, lituanistinio seminaro dėstytojas Vl. Šaltmiras ir rašytojas Vyt. Tamulaitis.

MEISTERIAI ŠACHMATININKAI

JAV šachmatų meisterių klasėje dabar yra trys lietuviai: niujorkietis dr. G. Šveikauskas, čikagiškiai Povilas Tautvaiša ir Viktoras Palčiauskas.

PROF. V. MOTIEKAIČIO MIRTIS

„Tėviškės Žiburiai" rašo, kad Los Angeles spalio 19 d. buvo palaidotas a. a. prof. Vladas Motiekaitis. Rašoma, kad mirties aplinkybės esančios neaiškios. Policija jį rado negyvą San Pedro uoste ir nustatė, kad mirė nuo širdies priepuolio. Tačiau policija iki šiol dar nėra suradusi nei jo piniginės su dokumentais, nei automobilio.

Lietuvoje prof. Vl. Motiekaitis dėstė Kauno muzikos konservatorijoje ir paruošė daug būsimųjų smuikininkų.

DOVANA UNIVERSITETO BIBLIOTEKAI

„Tėviškės Žiburiai" (Kanada) rašo, kad prel. Pr. Juras padovanojo valstybinio Kent universiteto bibliotekai 800 lituanistinių knygų.

Padėkos laiške prel. Pr. Jurui bibliotekos direktorius H. Kritzer rašo: „Kaip šios srities pareigūnas, galiu pasakyti, kad tai turės didelės reikšmės būsimoms kartoms. Jūs padėjote išsaugoti ne tik Lietuvos kultūrą, bet taip pat žymią dalį Amerikos istorijos".

GYVYBĖS PATIKRINIMAS

Š. m. rugsėjo mėn. pabaigoje Romoje buvo viso pasaulio katekistų suvažiavimas. Susirinko 1300 asmenų, kurių rūpestis yra pertiekti tikėjimo tiesas ir religijos praktiką ne tik mažiems vaikams, bet ir suaugusiems.

Visus susirinkusius nustebino Indijos kun. Amalorpavadass pasiūlymas, kas šiais laikais svarbiausias uždavinys yra pirmų pirmiausiai skelbti Evangeliją, kaip ji buvo skelbiama paties Jėzaus Kristaus ir misijonierių visais laikais. Tai reiškia, kad žmonės pirma turi tikėti Dievą, o tik paskui būti katekizuojami, kaip tas tikėjimas reiškiasi praktiškai kasdieniniame gyvenime.

***

Besikalbant su žmonėmis, retas kuris sakosi netikįs Dievą. Daugumas atsako: aš esu tikintis. Bet tuo viskas ir baigiasi.

Kol žmogus netiki Dievą ir Jo Bažnyčią taip, kad tas tikėjimas yra svarbiausias žemiškojo gyvenimo reikalas, tol jo tikėjimas, nors ir kažkaip jis tai tvirtintų, yra tik tuščias žodis, ir jokia katekizacija jam nė galvoje. Tokiam žmogui pirma reikia skelbti Evangeliją, tai yra Kristaus mokslą, kad jis tikėtų Dievą.

Ar kūnas dar gyvas, tikrinama širdies plakimas ir kvėpavimas. Kaip tikrinamas tikėjimo gyvumas? Jokių išorinių priemonių nėra. Tik pats žmogus gali pasitikrinti.

Tikėjimo kvėpavimas yra malda. Jei žmogus meldžiasi kasdien, nors kuo trumpiausiai, tik keliais žodžiais, ar keldamasis iš miego, ar eidamas darban, ar dirbdamas, ar ilsėdamasis, — jo tikėjimas yra gyvas, nes jis palaiko santykius su Dievu, kurį tiki.

Tikėjimo širdies plakimas yra žmogaus geri darbai, kad ir mažiausi, net žmonių nepastebimi, bet daromi tikėjimo dvasioje. Jei taip, tikėjimas yra gyvas.

***

Štai dabar Adventas.

Kalbėjome apie labai vertingą dvasinio gyvenimo priemonę — atgailą, kuri darytina ne tik Advento metu, bet visą gyvenimą. Kas turi gyvą tikėjimą, tas ta priemone naudojasi ir naudosis, bet kuris tik sakosi „tikįs" tuščia žodžio prasme, tam ir ta atgaila yra beprasmis žodis. Pirma tokiam reikia tikėti Dievą, o tik paskui katekizuoti, kas yra atgaila ir kaip ja naudotis.

Tad dabar yra laikas. Prieškalėdinis laikas paklausti save: ar aš tik sakau kitiems, kad aš tikiu Dievą, ir tai daugiau man nieko nereiškia; ar aš tikiu Dievą taip, kad jaučiu savo ryšius su juo taip, kaip jaučiu savo širdies plakimą.

***

Aš, tik aš vienas, esu Viešpats. Šalia manęs nėra kito Dievo. Apjuosiu tave savo jėga, nors tu manęs nepažįsti (Iz. 45, 1-8).

A. J. S.

VILKAVIŠKIS KARO UGNYJE

Tos stovyklos belaisvius varydavo prie miesto valymo darbų. Žiemos metu jie kasdavo nuo gatvių sniegą ir išveždavo. Didelių šalčių metu jie ne tiek kasdavo, kiek trepsėdavo. Kitas ir amžinai užmigdavo taip betrepsėdamas. Tai matydami, miesto gyventojai pradėjo juos šelpti: praeidami numesdavo duonos, daržovių, rūkalų. Sargybiniai dažniausiai nieko nesakydavo, nes patys buvo patyrę daug vargo. Tačiau kartais triukšmą sukeldavo išbadėję belaisviai, kai didesnis jų skaičius puldavo prie numestojo ryšuliuko ir stengdavosi vienas iš kito atimti. Dėl to žmonės buvo įspėti viską atiduoti sargybiniams, kurie jį išdalydavo. Šitaip šelpiami jie truputį atsigavo, ir sumažėjo jų mirtingumas.

Plento reminto darbams dar buvo įrengtos stovyklos Alvito dvare, Kybartuose ir kitur.

Laimingiausi buvo tie belaisviai, kurie pateko pas ūkininkus. Gaudami žymiai geresnį maistą, negu komunistinės Rusijos kolūkiuose, jie greit atsigavo ir sustiprėjo. Bet vokiečiai tokių sustiprėjusių pas ūkininkus nelaikydavo: surinkdavo ir išveždavo darbams į Vokietiją. O ūkininkams vėl siūlydavo paimti išbadėjusių. Belaisviai nujautė, koks likimas jų laukia Vokietijoje, ir nenorėdavo ten važiuoti. Ūkininkai irgi buvo nepatenkinti tokiu dažnu kaitaliojimu: ilgiau pabuvę išmokdavo dirbti, pramokdavo lietuviškai kalbėti ir susigyvendavo. Išleisdami ūkininkai šiltai aprengdavo ir duodavo ryšulį maisto produktų. Bet buvo ir blogų belaisvių, kurie, ūkininko atpenėti, apvogdavo jį ir pabėgdavo. Apskritai paėmus, daugumas ūkininkų belaisvius užlaikė gerai. Žmonės kaltino ne tuos buvusius okupanto karius, bet komunizmo vadus, kurie pavergė rusų tautą ir dar stengiasi visą pasaulį pavergti.

Pilviškių vls., Margių km., ūkininką Juozą Rimšą už gerą belaisvių užlaikymą net buvo gestapas pačiupęs tardyti. J. Rimša buvo pavyzdingas Lietuvos ūkininkas, ir jo ūkį lankydavo iš įvairių Lietuvos vietovių atvykusios ekskursijos. Už lietuvišką veiklą jis buvo sėdėjęs caro kalėjimuose ir buvęs ištremtas į Rusijos gilumą. Pirmaisiais komunistinės okupacijos metais, būdamas Pilviškių valsčiaus viršaičiu (vykdomojo komiteto pirmininku), jis ilgai saugojo Lietuvos Vytį ir kryžių ir neleido jų išnešti iš

V. VYTENIETIS

raštinės. Ūkininkaudamas gerai užlaikė samdytą šeimą ir mokėjo dideles algas. Vadovaudamasis žmoniškumu, jis gerai užlaikė ir belaisvius. Jis nepataikavo komunistams, tik kultūriškai auklėjo komunistų nuskriaustuosius žmones. Toks auklėjimas vokiečiams nepatiko, ir Rimšai dėl to teko turėti nuo jų nemalonumų. Antrą kartą grįžę, rusai nusavino J. Rimšos ūkį, ir jam teko vargingai baigti senatvę. Net komunistinė spauda rašė, kad J. Rimša, pareidamas iš Pilviškių, parsinešė per petį persimetęs du duonos kepalukus.

Sutvarkius elektros laidus, šviesą pradėjome gauti iš Vokietijos. Ji buvo smarkiai taupoma ir duodama tik tam tikromis valandomis. O paskiau elektros tiekimas sustirstytas rajonais. Oro pavojai buvo skelbiami staigiu šviesos išjungimu. Pradžioj buvo ramu, neturėdavome jokių bombardavimų. Rusų lėktuvai tik praskrisdavo per miestą ir skrisdavo bombarduoti Rytprūsių. Vėliau jau praskrisdami vieną kitą bombą numesdavo ir apylinkės ribose. Kartą porą bombų dribtelėjo netoli Rūdos kaimo (Gižų valsčiuje) ir pridarė ūkininkui nuostolių. Kiek daugiau kliūdavo Kybartams, nes tenai buvo pasienio centras ir vykdavo didesnis judėjimas.

Vilkaviškio karinė praeitis

Spėjama, kad Vilkaviškio miestas pradėjo kurtis apie 1620 m. Jo pradžia siejama su pirmosios katalikų bažnyčios pastatymu. 1660 m. karalius Jonas Kazimieras suteikė Vilkaviškiui miesto teises ir herbą — mėlyname skyde tamsiai raudona lelija. O skydo viršuje buvo karališka karūna. Dabar bolševikai miesto herbą pakeitė šitaip: mėlyname skyde dviguba raudona lelija, skydo forma labai paprasta, ir nėra pamarginimų (pagražinimų) nei karūnos.

Unijos laikams baigiantis, Vilkaviškyje stovėjo Lietuvos kariuomenės dalis, ir jos šefas buvo Grabauskas. 1794 m. į Vilkaviškį su savo daliniu buvo atvykęs gen. Chlevinskis ir čia kovėsi su Prūsų kariuomene. Kai Vilkaviškis buvo įjungtas į Naująją Rytų Prūsiją, jame apsigyveno Prūsų gusarų dalinys. 1812 m. Vilkaviškio miesto aplinkumoje buvo sustoję apie 250.000 prancūzų kariuomenės. Čia imperatorius Napoleonas paskelbė karą Rusijai. Prancūsų armija Vilkaviškyje išbuvo apie 4 paras. Dvaro rūmuose dar iki mūsų dienų buvo išsilikęs akmeninis stalas, prie kurio Napoleonas ruošė karo planus. Pradedant žygį į Rusiją buvo suruoštas kariuomenės paradas, kuriam panaudotas 7 x 3,5 km ploto žemės ruožas. Vilkaviškis tuomet buvo vienas svarbiausių prancūzų kariuomenės judėjimo centrų.

1831 ir 1864 m. sukilėliai prie Vilkaviškio kovėsi su rusais. Po 1864 m. sukilimo Vilkaviškyje buvo apgyvendinta rusų kariuomenė ir pastatytos mūrinės kareivinės. Tai greičiausiai bus tos pačios kareivinės, kurias jau ir mes gerai atsimename. Ypač daug rusų kariuomenės buvo sutraukta į Vilkaviškį po 1905 m. revoliucijos.

Paskelbus Lietuvos nepriklausomybę, Vilkaviškio kareivinėse jau pradėjo kurtis sava kariuomenė. Čia ilgesnį laiką yra išbuvę 3-čiasis dragūnų „Geležinio Vilko" pulkas, 2-asis ulonų D. L. K. Birutės pulkas ir gan ilgai 4-asis artilerijos pulkas. Paskutiniu laiku kareivinėse gyveno 9 pėstininkų L. K. Vytauto pulko vienas batalionas ir ulonų eskadronas. Kareivinėse buvo įsikūrusi Vilkaviškio karo komendantūra ir VIII šaulių rinktinės štabas. Prasidėjus vokiečių - lenkų karui, kareivinėse buvo įrengta internuotų lenkų stovykla. 1940 m. rusai internuotuosius lenkų karius išvežė į Rusiją, o lietuviškus dalinius iškėlė į Vilniaus kraštą. Kareivinėse liko tik rusų kariuomenė, kuri pabėgo pirmąją vokiečių-rusų karo dieną.

1941 m. pirmosiomis karo dienomis Karaliaučiaus radijas paskelbė, kad vokiečių karinė vadovybė yra numačiusi grąžinti Lietuvai laisvę ir nepriklausomybę. Kviesti visi buvusieji tarnautojai grįžti į darbą. Tai ir į Vilkaviškį rinkosi civiliai tarnautojai, policininkai ir kariai. Kai jau reikalingos vietos buvo užimtos, iš likusių vyrų sudarytas pagalbinės policijos būrys. Jam teko saugoti geležinkelį ir mieste eiti įvairias pareigas. Kurie tame būryje dirbome, gaudavome padidinto maisto korteles ir laisvalaikiu gyvenome privačiuose butuose. Uniformos neturėjome ir dėvėjome nuosavus drabužius, daugiausia įvairių kariuomenės dalių ir policijos uniformų mišinį. Mūsų būstinė buvo Alinsko name.

1942 m. pavasarį gavome įsakymą, kad būrys pertvarkomas ir pavadinamas Lietuvos Savisaugos Dalinių Atskira Vilkaviškio kuopa. Įsakyta užsisiūti Lietuvos kariuomenėje užsitarnautuosius laipsnius, ir mes automatiškai tapome kareiviais. Atvežta iš Latvijos dengiamosios spalvos karinių drabužių, ir mes buvome vienodai aprengti. Kas turėjo nuosavas uniformas, tai ir jas galėjo dėvėti. Kam buvo nepritaikyti tie naujieji drabužiai, tai galėjo juos persisiūti. Gavome po milinę, kelnes, pilotę, batus, bintus ir reikalingą kiekį baltinių. Latviškos milinės per pečius buvo siauros, per liemenį labai plačios, o į apačią vėl susiaurintos. Apsijuosus diržu, susidarydavo tiek daug raukšlių, kad negalėdavome jų išlyginti. Teko nešti pas siuvėją, kuris iš jų padarė gražias lietuviško sukirpimo milines. Palaidinės buvo vilnonės medžiagos, panašios į rusiškas, ilgos, ir galai rankovių susegami sagomis. Kelnės buvo gerai pasiūtos, „galife" sukirpimo, ir šonuose įsiūti raudoni kantai. Batai lengvi, guminiais padais, pasiūti iš minkštos geltonos spalvos odos. Jau anksčiau kiekvienas buvome gavę po rusišką šautuvą ir po keletą šovinių. Šautuvai buvo blogi, sudėvėti ir darydavo daug kliūčių. Dėl šovinių nesukome galvos, nes po karo dar visur jų buvo galima rasti. Pistoletus įsigijome nuosavus, tik reikėdavo gerai pakombinuoti, iš kur jiems gauti šovinių. Vokiečiai reikalavo ir nuosavus pistoletus užregistruoti ir jiems įteikti jų sąrašą. Tos registracijos visi vengė, nes gerai žinojo, kad užregistruotus pistoletus kiekvienu atveju vokiečiai galės nusavinti. Tai kai vokiečių pareigūnai ateidavo į kuopos būstinę, nuosavi pistoletai nuo diržo nematomai nuslysdavo į kelnių kišenę. Mieste vokiečiai kuopos vyrų nestabdydavo ir neklausdavo, ar turi teisę nešioti pistoletą. Komandos ir visa vidaus tvarka buvo vedama prisilaikant Lietuvos kariuomenės statutų.

Kada pradėjo formuoti kuopą, tai būstinei patalpas gavome pradžios mokykloje, Maironio ir Vienybės gatvių kampe. Atėmė iš mūsų maisto korteles ir pradėjo duoti karišką maistą. Mokykloje buvo didelė virtuvė. Kareivio maisto davinį sudarė daugiau kaip 20 dalykų. Bet tarp jų buvo daug ir tokių, kurių kareivis gaudavo pusę gramo savaitei. Tačiau kai daug vyrų bendrai maitinomės, tai maisto bevelk užtekdavo. Turėjome šeimininkę, kuri pagamindavo skanų maistą ir mokėdavo taip pakombinuoti, kad jo mums užtektų. Tik kai kada tekdavo prisipirkti bulvių ir daržovių. Be to, padėtį taisė dar ir gaunamieji priedai: cigaretės ir degtinė. Patalpoms valyti pasisamdėme darbininką, kuriam kiekvieną mėnesį sumesdavome po keletą markių.

(Bus daugiau)

SIAUBAS UKRAINOJE

G. I. Rimutis

Matėme, kaip sovietinė NKVD, kurios eiles sudaro daugiausia rusai, kankino, žudė ir trėmė į Sibirą Lietuvos gyventojus. Dar labai neseniai skaitėme spaudoje, kaip tie patys rusai kankino ir žudė laisvos Lietuvos karininkus Sibiro taigose. Jau kiek seniau esame girdėję ir apie Katyno masines žudynes. Jei anksčiau buvo tik spėliojama, tai dabar yra jau labai daug dokumentų ir liudininkų parodymų, kad Kremliaus tironai kankina ir žudo ne kurios nors vienos, o visų pavergtųjų tautų gyventojus. Kančios ir žudymai vis dar nesiliauja. Kankinių eilės ne mažėja, bet didėja. Žudynės Kremliaus imperijoj tęsiasi jau nuo to laiko, kai komunistai klasta pagrobė valdžią į savo rankas ir kai lenkų bajorėlis Feliksas Dzeržinskis įsteigė visagalę čeką, keitusią savo vardą į NKVD, o dabar į KGB.

Sunku pasakyti, kiek kuri sovietų pavergtoji tauta sudėjo aukų ant Kremliaus socialistinės imperijos aukuro. Tik labai daug ten buvo ukrainiečių. Juos ir noriu prisiminti.

Ukrainiečių tautos kančios prasidėjo dar tada, kai raudonoji armija juos nugalėjo 1920 metais ir Kremlius didesnę Ukrainos dalį pasiglemžė sau. Pirmiausia nukentėjo kariai, kovoję dėl laisvos ir nepriklausomos Ukrainos. Bemaž visi jie buvo suimti, didelė dalis čia pat sušaudyta, dalis sugrūsta į kalėjimus, o dalis ištremta į Sibirą. Šie Ukrainos kariai buvo patys pirmieji sovietiniai tremtiniai. Jų gyvenimo sąlygos mums sunkiai suprantamos ir įsivaizduojamos. Jie visi ten ir žuvo nuo ligų ir sunkių to krašto gyvenimo sąlygų. Spėjama, kad sovietai išžudė apie 100.000 ukrainiečių karių. Tačau net ir sovietų duomenys netyčia kartais prasitaria, kad iš viso kažkur dingo apie 12 milijonų ukrainiečių. Aišku, sovietų duomenys neskelbia, kad juos išžudė NKVD ir sunkios gyvenimo sąlygos Sibire.

Ukrainiečiai buvo žudomi pagal Kremliaus sudarytąjį planą ir dėl to, kad jie buvo dideli patriotai ir atkakliai kovojo dėl Ukrainos nepriklausomybės. Tai nepatiko Kremliaus viešpačiams. Ukrainiečiai — didelė tauta, tai Kremlius norėjo ją sumažinti. Ukrainiečiai, kaip ir lietuviai, yra labai prisirišę prie savo gimtosios žemės, o tai irgi netiko Kremliaus kolchozinimo planams.

Ilgai Kremlius slėpė nuo pasaulio savo darbelius Ukrainoje. Tik kartais neaiški žinutė pasiekdavo pasaulio ausis iš Sibiro, teko nugirsti apie badą Ukrainoje 1933 metais, bet daug paslapčių pasaulis sužinojo tik tada, kai prasidėjo II pasaulinis karas ir kai Hitlerio divizijos vijo raudonąją armiją į Rusijos gilumą. Pagaliau ir mes patys pamatėme tikrąjį sovietinį veidą ir Kremliaus kėslus tik tada, kai jie okupavo Lietuvą, kai prasidėjo areštai ir nekalti žmonės buvo grūdami į kalėjimus, kai ana baisiąją birželio naktį NKVD sunkvežimiais važiavo į kaimus ir miestus, rinko ramius ir jokiai valdžiai nenusikaltusius žmones ir juos trėmė į Sibirą.

Dabar šios Kremliaus paslaptys apie ukrainiečių žudynes, tik, reikia manyti, toli gražu dar ne visos, pagal rastuosius dokumentus ir liudininkų parodymus surašytos, ir 1953 metais Kanadoje išleista knyga „The black deeds of the Kremlin". Toje knygoje daugybė pasprukusių iš Kremliaus globos liudininkų pasakoja, kad kai anais laikais NKVD areštuodavo žmogų, jauną ar seną, nusikaltusį ar nenusikaltusį, jauną vaiką ar mažą mergaitę, niekas negalėdavo jo užtarti, nes tada vadinamuosiuose sovietinės sistemos teismuose joks kaltinamojo gynimas neegzistavo. Kiekvienas suimtasis buvo kaltas jau vien dėl to, kad NKVD pareigūnų buvo areštuotas. Už tat milijonai žmonių buvo sugrūsta į kalėjimus, sunkvežimių vilkstinė paskui vilkstinę ir traukinys paskui traukinį su nelaimingaisiais važiavo į Sibirą, ir niekas nežinojo už ką.

Ypač buvo labai žiaurūs tardymai: sulaužydavo tardomojo net šonkaulius, jei neprisipažindavo kaltas ir nesutikdavo pasirašyti NKVD tardytojo parašytojo parodymo, nes, pagal Kremliaus nurodymus, geriau sulaužyti šonkaulius ir laikyti kalėjime 100 nekaltų žmonių, nei paleisti vieną nusikaltusį.

1929 metais komunistų partijos sekretoriumi Ukrainoje buvo Nikita Chruščiovas (1894-1971). Jis, pagal Kremliaus numatytąjį penkmečio planą, užsimanė visą Ukrainą sukolchozinti. Pirmiausia jis pats su savo agitatoriais ragino ūkininkus, kad jie susiprastų, savo valia atsisakytų įprastosios ūkininkavimo sistemos ir su visu savo turtu ateitų į kolchozą. Ūkininkai, kaip ir buvo laukiama, apie sovietinės sistemos kolchozus nenorėjo nė girdėti ir bemaž visi atsisakė. Tada Nikita suorganizavo apie 25.000 komunistinių agitatorių ir su kolchozinimo misija juos nusiuntė į Ukrainos kaimus. Čia ir prasidėjo didysis ir negailestingasis ukrainiečių tautos naikinimas, kuris dabar žinomas kaip 1932-33 metų badmetis. Jo metu mirė badu ir įvairiais būdais išžudyta apie 7.500.000 gyventojų.

Pirmiausia nepaklusnūs ūkininkai buvo apdėti dideliais valstybiniais mokesčiais, bemaž veltui turėjo atiduoti valstybei sunkiai įvykdomą duoklę grūdais ir kitais ūkio produktais. Aišku, tai buvo prievolės, kuriais retas ūkininkas tegalėjo išpildyti. Tuos ūkininkus, kurie prievolės neišpildė, ištiko baisus likimas. Vieną dieną atėjo agitatoriai su milicija arba NKVD ir viską atėmė. Nepaliko jokio gyvulio, nei saujos grūdų pavasario sėklai, nei saujos miltų duonos kąsniui. Kai ūkininkai pamatė, kas atsitiko jų kaimynams, vieni tuojau sutiko eiti į kolchozus, o kiti apsiginklavo dalgiais ir šakėmis ir bandė agitatorių neįsileisti į namus. Tada agitatoriams į talką atvyko pilnos sudėties NKVD. Visus ūkininkus, kurie tik bandė jėga priešintis, šaudė vietoje, o ko neiššaudė, tai išvežė į kalėjimą ar ištrėmė į Sibirą. Neretai tokių ūkininkų trobesius sudegino, o gyvulius ir ūkio inventorių atidavė vietiniams kolchozams. Kad Nikita turėtų tvirtesnių nusikaltimo įrodymų, jis miestuose ir kaimuose suorganizavo komjaunuolių gaujas ir siuntė padeginėti gražiai išaugintų ir bebaigiančių bręsti ūkininkų javų laukus. Vėliau tuos ūkininkus apkaltino sabotažo veiksmais, ir jie dingo kažkur NKVD rūsiuose.

Ir čia prasidėjo tai, ko Ukraina dar nebuvo mačiusi. Visą kraštą ištiko baisus badas. Žmonės suvalgė viską, ką tik galėjo ranka pasiekti. Suvalgė šunis, suvalgė kates, suvalgė net ir peles, jei tik pajėgė pasigauti. Bet tų gyvių buvo maža. Žmonės iš bado sutino ir mirė. Mirė ten, kur įstengė nueiti, kur įstengė atsisėsti. Niekas mirusiems nedarė grabų, ir niekas jiems nekasė duobių kapinėse. Laidojo ten, kur rado mirusį, neretai ties gryčios slenksčiu, sodo pakraštyje ar net patvartėje.

Nikita ir komunistų partija žinojo, kad Ukrainos ūkininkai prieš karą gražiai gyveno. Jis nujautė, kad jie turi nemaža paslėptų brangenybių. Bet kaip visa tai iš jų atimti? Nikita su komunistų partija nusprendė juos nubuožinti. Jie sugalvojo ir būdą. Juk komunistų partijoje visi žmonės su galvomis. Tas nubuožinimas buvo labai paprastas, be prievartos ir be NKVD pagalbos. Pavasarį Hadyach mieste, Poltavska gatvėje, atidaryta maisto produktų krautuvė, pavadinta „Torgsin". Visa nelaimė, kad tame torgsine ne visi galėjo pirkti, nes maisto produktus pardavė tik už brangenybes: auksą, sidabrą, platiną ar brangakmenis. Produktų kainos buvo nustatytos gana aukštos, nes Nikita su bendrais žinojo, kad badaują žmonės eis ir pirks, jei tik turės už ką. Pvz., už 10 auksinių rublių galėjo nusipirkti 17½ svaro duonos, 22 svarų grikių, 6 ir du trečdaliu svaro soros ir 10 silkių. Visi badaujantieji, jei tik turėjo kiek aukso, sidabro ar kitų brangenybių, skubėjo į krautuvę, pirko ir valgė. Tuojau susidarė mylios ilgumo eilės. Buvo ir tokių, kurie nespėjo nusipirkti duonos kąsnio: jie mirė čia pat eilėje. Šis komunistinis nubuožinimas surinko ūkininkų brangenybes, geriau sakant, apiplėšė juos. Tačiau kai kam ir gyvybę išgelbėjo.

Kremliaus ponai uždraudė spaudoje minėti šią ukrainiečių tautos tragediją. Uždraudė ir viešai kalbėti apie ją. Ukrainiečiai, pagal Kremliaus tuo laiku skelbiamąsias žinias, visko turėjo ir valgė pilna burna. Jei kam giminės iš užsienio pasiųsdavo maisto siuntinėlį, tai paštai grąžindavo su užrašu, kad toks siuntinys adresatui nereikalingas. Raudonojo Kryžiaus ir kitų šalpos organizacijų pagalbos pasiūlymus Kremliaus ponai atmetė su pasityčiojimu. Girdi, jūs šelpkite savo badaujančius bedarbius.

(Bus daugiau)

BRITANIJOS GRAFYSTĖS

Didžiąją Britaniją sudaro 90 grafysčių ir Londonas.

Didžiausia grafystė yra Yorkshiras — 6.130 kv. mylių, o mažiausia — Clackmannan (Skotijoje) — mažiau kaip 55 kv. mylios.

VATIKANO VALSTYBĖ

Vatikano valstybė yra pats mažiausias laisvas kraštas pasaulyje. Žemės plotas — 108,7 akrų su apie 900 gyventojų. Vatikano rūmai užima 13½ akrų ir yra patys didžiausi gyvenamieji rūmai pasaulyje.

Nuo 1523 m. popiežiai yra tik italai. Paulius VI yra 262 popiežius.

POPIERIAUS GAMYBOS PERSPEKTYVOS

JT Maisto produktų ir žemės ūkio komisija teigia, kad 1969 m. visame pasaulyje buvo suvartota 123 mln. tonų popieriaus ir kartono. 1985 m. šios produkcijos gamyba padidės iki 285 mln. tonų, t. y. daugiau kaip du kartus. Vis didėjanti popieriaus paklausa leis besivystančioms šalims išplėsti savo pramonės bazę.

Numatoma, kad paklausa spaudos ir rašymo popieriui padidės 154%, o paklausa laikraštiniam popierui sumažės iki 94%.

VILNONIAI KOTLETAI?

Gyvulių vilna sudaryta beveik iš vienų baltymų. Galimas dalykas, kad ateityje vilna taps papildomu maisto produktu. Naujosios Zelandijos mokslininkai atrado būdą, kuriuo galima vilną chemiškai paversti valgomomis baltymų gijomis. Tiesa, kol kas šiomis gijomis maitinamos tik eksperimentinės žiurkės.

II PLB JAUNIMO KONGRESO STOVYKLA

Kanados Lietuvių Bendruomenės jaunimo sekcija sušaukė posėdį-pasitarimą ateinančio jaunimo kongreso stovyklos klausimu. Posėdis įvyko lapkričio 19 d. Prisikėlimo parapijoje. Jo tikslas — sudaryti stovyklos ruošimui darbo komisiją ir komitetus. Į stovyklos komisiją įeina: Gediminas Breichmanas pirmininku, J. Čeponkutė vicepirm., Gabija Juozapavičiūtė ir Laima Gustaitytė sekretorėm ir du iš iždininkų Algis Juzukonis ir Andrius Gutauskas. Buvo sudaryti įvairūs darbo komitetai: registracijos (vadovaus ses. M. Ignė), informacijos ir spaudos (Gabija Juozapavičiūtė ir Algis Stankus), techninis stovyklos paruošimas (Benis Čeponkus), ūkio reikalų (Rimas Stirbys), programų vykdymo (Vilija Baukytė). Dar liko tvarkos ir drausmės komitetas, kuriam šiuo tarpu ieškoma žmonių. Posėdyje buvo aptartas kongreso baigimo ir studijų dienų klausimas, kad atstovaujantys Kanadą sekančiame posėdyje su II PLJK prezidiumu galėtų atitinkamai reprezentuoti Kanados jaunimo nuomonę. Stovyklos ruošimo komisija su komitetų pirmininkais buvo nuvykę apžiūrėti stovyklavietės — Romuvos prie Huntsville, Ont., kad galėtų realiai daryti planus stovyklai ir aptarti galimus įrengimus.

Stovykla numatoma 500 asmenų.

Stovyklai ruošti Komitetas
Informacijos ir Spaudos Komisija

LIETUVIŠKI EX LIBRIS IR GINTARAI MUZIEJUOSE

Lenkijai po II Pasaulinio už karo metu patirtuosius nuostolius, Stalinui pasiūlus ir sąjunginnkams aklai sutikus, atiduota pietinė Prūsijos dalis. Ten yra ir garsioji kryžiuočių Marienburgo pilis, lietuviškai pavadinta Marpile. Lenkai ją vadina Marbork.

Toje Marpilėje (Marbork) lenkai įtaisė muziejų. Turi jie ten lietuviško gintaro rinkinį, turi ir ex libris rinkinį. „Poland" žurnalo 1971 spalio mėn. numeryje atspausdinta keletas tų ex librisų, tarp jų net trys lietuvių dailininkų iš okup. Lietuvos: Vytauto Jurkūno, Antano Kmieliausko, Vinco Kisarausko. Jie paskelbti, kaip gauti iš U. S. S. R.

Būtų naudinga ir kitur gyvenantiems lietuviams pasiųsti savo ex libris. Lai saugo tas Castle Museum of Marbork.

Ir verta pagalvoti apie savo knygas puošiančius ex libris. Ar turite?

Minėto žurnalo puslapiuose yra prof. Andriaus Janušaičio rašinėlis apie Dancigą, pavadintas: Gdánsk, My Love. Jis rašosi Andrzej Januszajtis ir yra asistentas profesorius Institute of Physics of the Gdansk Polytechnical Institute. Rašoma, kad jis yra paskelbęs daug straipsnių, yra Dancigo istorijos žinovas, yra išleista jo parašyta gidams knygutė apie Dancigą, ir kt.

Tame žurnale paskelbti keli meniško gintaro dirbiniai ir rašinys apie gintarą.

Lietuviams reikėtų daugiau domėtis gintaru, apie jį parengti gerų raštų, knygų. Jau ne pirmas atvejis, kai lenkai bando gintaro kultūros duomenis pasukti lenkiška kryptimi, nors senieji raštai ir duomenys yra apie lietuvių tautos genčių rastą, apdirbtą, puošmenimis paverstą gintarą.

K. Gardinas

ŠYPSENOS

Nepasiduok

— Tu nepasiduok komanduojamas žmonos! Parodyk dantis, — pataria draugas.

— Ačiū už patarimą, bet negaliu. Kartą bandžiau ir netekau trijų dantų!

Beždžionės kaip žmonės

Sakoma, tyrinėtojai Puerto Rike uždarė miške į narvą penkis vyrus, norėdami patirti, ką su jais darys beždžionės.

Pasirodo, beždžionės su uždarytaisiais žmonėmis elgiasi taip, kaip žmonės zoologijos soduose su uždarytais gyvuliais: jos apsupa iš visų pusių narvą ir bando maitinti narve esančius žmones.

Sunkumai

— Nėra tokių sunkumų, sūnau mano, kurių užsispyrus nebūtų galima nugalėti.

— Tu taip galvoji, tėte? Tad pamėgink išspausti dantų pastą iš tūbelės ir vėl ją atgal įstumti.

Pokalbį girdėjęs kaimynas pridėjo:

— Arba įsprausti į rankas Pavergtųjų Tautų demonstracijos plakatą tam, kuris jau lankėsi okupuotoje Lietuvoje, arba rengiasi į ją vykti.

Patarlės

Bėdos, vargai neina miškais, o žmonių sprandais.

Liežuvis yra skaudesnis už botagą.

Su kokiu sutapsi, tokiu ir pats patapsi.

Norite, kad apie jus gerai kalbėtų, nekalbėkite gerai apie save patys.

Paskalis

Galvok, ką kalbi, netgi tada, kai juokauji.

Kazachų patarlė

Didžiausia klaida — nepastebėti savo klaidų.

Arabų patarlė

Protingo žmogaus priekaištas vertingesnis, negu kvailo pagyrimas.

Rusų liaudies patarlė

LIETUVOJE

RŪKAS

„Tiesa" (XII. 3) rašo, kad didelius Lenkijos ir Baltarusijos plotus ištisomis paromis buvo apsupęs rūkas. Tas rūkas paplito ir po Lietuvą.

Rūkas nebuvęs panašus į Londono smogus, kaip rašo „Tiesa", nes Lietuvoje oras palyginti švarus.

GARBĖS VARDAI

Lietuvos aukščiausios tarybos prezidiumas suteikė rašytojui Juozui Grušui liaudies rašytojo garbės vardą, o dainininkei Beatričei Grincevičiūtei liaudies artistės garbės vardą.

Rašytojui J. Grušui sukako 70 metų, o dain. B. Grincevičiūtei 60 metų.

MIRĖ J. TVERSKAITĖ-MACEINIENĖ

Vilniuje mirė menotyrininkė ir grožinės literatūros vertėja Julija Tverskaitė-Maceinienė.

RUNGTYNĖS DONECKE

Lietuvių moterų futbolo komanda Donecke žaidė draugiškas rungtynes su charkovietėmis ir laimėjo 3:1 rezultatu.

Įvarčius įmušė S. Bulotaitė, Z. Blizniuk ir R. Kaminskaitė. Rungtynių žiūrėjo 35.000 žiūrovų.

„RASA" KONCERTUOJA LENKIJOJE

Kauno šokių ir dainų ansamblis „Rasa" lapkričio mėn. pabaigoje išvyko į Lenkiją.

Lenkijoje numato išbūti 10 dienų ir koncertuos Bialystoko, Liublino, Gdansko ir Varšuvos miestuose.

„Rasai" vadovauja R. Tamutis.

IEVOS SIMONAITYTĖS ROMANAS

Lietuvoje „Vaga" išleido naują Ievos Simonaitytės romaną „Paskutinė Kūnelio kelionė".

LIETUVIŠKI KIŠKIAI TOLYN

130 lietuviškų kiškių iš Suvalkijos ir Šiaurės Lietuvos išskrido į Gruziją.

Apie 50 kiškių išskrido ir į Armėniją.

Manoma, kad jie tenai aklimatizuosis medžiotojų malonumui.

ČEPONAMS PASTATYS NAMUS

Čeponų šeima ir jos ketvertukas, apie kurį jau esame rašę, kaip iš „Tiesos" matyti, pateko į sunkias gyvenimo sąlygas, ir tėvai paprašė laikinai priimti ketvertuką į Klaipėdos kūdikių namus.

Lietuvos žemės ūkio min. pavaduotojas per „Tiesą" pranešė, kad 1972 m. Čeponų reikalui bus duota lėšų atskiram dviejų aukštų gyvenamajam namui su ūkiniu pastatu pastatyti.

BIBLIOTEKOS SUKAKTIS

Raseinių rajoninė biblioteka atšventė 50 metų sukaktį.

„Tiesa" rašo, kad bibliotekoje esą 25 tūkstančiai grožinės, politinės ir kitokios literatūros knygų, kurias skaito kas trečias miesto gyventojas.

NARSIOJI VIDA

Lietuvoje medaliu „Už narsumą gaisro metu" apdovanota devynerių metų moksleivė Vida Paulauskaitė.

„Tiesa" apie šį atsitikimą rašo taip:

„Vida Paulauskaitė, Klaipėdos rajono Piaulių pradinės mokyklos ketvirtos klasės mokinė, — paslaugi mergaitė. Kai kaimynams kolūkiečiams Martinkams prireikė vakare nuvažiuoti į Klaipėdą, ji pasiliko prižiūrėti jų trijų vaikučių. Klausydamiesi Vidos sekamos pasakos, vaikai net nepastebėjo, kaip į kambarį pradėjo veržtis dūmai. Tik kai iš kiemo kažkas šūktelėjo: „Bėkite, gaisras", mažyliai pradėjo verkti. Vida mėgino juos išvesti laiptais į kiemą, tačiau karšta liepsna pastojo kelią.

„Palikti degantį namą galima buvo tik per langą. Devynių metų pionierė liepė berniukui šokti žemyn, tačiau tas iš baimės pradėjo šaukti. Tuomet Vida vieną po kito išstūmė berniuką ir mergaitę per langą, o apačioje juos pagavo susirinkę kaimynai. Gi patį mažiausiąjį kūdikį pionierė pačiupo ant rankų ir kartu su juo iššoko iš antrojo aukšto".

KNYGA APIE SKLANDYMĄ

Lietuvoje išleista Jono Dovydaičio trečioji biografinio — atsiminimų pobūdžio knyga „Žmogaus sparnai" (pirmosios dvi buvo „Skambi šviesa", „Aerodromo apysakos"). Paskutinėje pasakojama apie Lietuvos sklandymo tėvą konstruktorių Bronių Oškinį, nušviečiama sklandymo Lietuvoje istorija. (ELTA)

KIEK IŠGERTA?

Vilniaus gyventojai su atvykstančiais svečiais vasaros metu per dieną išgerdavo 68.000 butelių alaus ir limonado. (ELTA)

GĖLIŲ BIZNIS

Lapkričio 12 d. „Tiesoje" A. Stankevičius rašo:

„Gėlės — grožis. Be gėlių neįsivaizduojame švenčių — didelių ir šeimos ratelyje. Ir labai gera, kad yra mieste vietų, kur visada ir visuomet jų galima įsigyti. Netgi nesvarbu kur — ar gėlių prekybos kioske, ar pas privatų asmenį, išnešusį savo gėlyno perteklių.

„Bet štai kainos, kainos, kurias kartais užsiprašo prekiautojai gėlėmis! Neretai prieš jas nublanksta ir pats švelniausias grožis. Ir kartais, tarp kitko, suabejoji, ar būtent tasai, kuris užsišaukia trigubą kainą, pats tuos žiedus augino. Kažkaip jaučiasi perpardavinėtojų braižas..."

DOVANOS ARTIMIESIEMS

PIGIAU! GERIAU! GREIČIAU!

Nežiūrint tai, kad prekių kainos nuolat visur kyla, mūsų kainos iki galo metų lieka tos pačios.

Išnaudokite progą, pasiųsdami jau dabar dovanų savo artimiesiems į Lietuvą.

SIUNTINYS 1971 (3)

3¾ jardo puikios vilnonės angliškos medžiagos eilutei, 3 jardai vilnonės angliškos medžiagos apsiaustui, 1½ jardo crimplene medžiagos suknelei, 1 vyriškas arba moteriškas megztukas, vyriškos arba moteriškos kojinės, vilnonė gėlėta ar su ornamentais skarelė, 20 angliškų cigarečių, 1 sv. dėžė šokoladinių saldainių.

Įskaitant muito ir persiuntimo išlaidas, siuntinys kainuoja **£40.00.**

SIUNTINYS 1971 (4)

Itališkas nailoninis lietpaltis, gali būti vyriškas ar moteriškas, vilnonė angliška medžiaga eilutei, vilnonė medžiaga suknelei, medžiaga sijonui, 1 vyriški nailono išeiginiai marškiniai, bliuzelė, šilkinė skarelė, 1 sv. dėžė šokoladinių saldainių.

Siuntinio kaina **£35.00.**

Taip pat dar galime pridėti prie šių ar kitų siuntinių be jokių papildomų persiuntimo išlaidų daiktų, kurių klientas pageidauja.

Šie yra labai vertingi ir reikalingi dalykai:

Nailoninio kailio viršus moteriškam apsiaustui £12.00, vilnonė gėlėta skarelė £1.75, vyriški ar moteriški nertiniai už £4.50 ar £6.00, nailono marškiniai £2.75, bliuzelė £3.00, nailono lietpalčiai £4.00, crimplene medžiaga suknelei £3.50, šilkinės ar nailoninės skarelės po £1.00, ilgi vilnoniai šaliai po £4.00, komplektas moteriškų nailoninių apatinių £2.50 ir kt.

BALTIC STORES LTD.,
(Z. Juras)

421 Hackney Rd., London, E. 2. England

Tel. 01 739 8734.

Europos Lietuvių Kronika

PAMALDOS LIETUVIŲ SODYBOJE

Gruodžio 26 d. bus pamaldos Lietuvių sodyboje 12 val.

Ta proga norintieji galės atlikti išpažintį ir priimti šv. Komuniją.

LONDONAS

ANTISOVIETINIO PROTESTO DIENA

Minint Žmogaus teisių deklaracijos sukaktį, Londone gruodžio 10 d. buvo suorganizuotas piketavimas prie Sov. Sąjungos ambasados, Tasso agentūros, Inturisto ir kitų sovietinių įstaigų.

Lietuviai nešiojo plakatus su Simo Kudirkos paveikslu.

Buvo platinami atsišaukimai, kurių po egzempliorių praeitą savaitę išsiuntinėta ir „Eur. Lietuvio" skaitytojams.

Ypač rimtai buvo pasiruošta spaudos konferencijai, kurią atidarė Eritų Lygos už Europos laisvę pirm. J. Graham. Konferencijoje kalbėjo buvusi politinė kalinė Nina Karsov, Julius Telesin, David Markham ir rašytojas Anatol Kuznecov.

KALENDORIUS, KURIE JO NETURI

Nidos Knygų Klubo ir „Europos Lietuvio" skaitytojų kasdien nuplėšiamas kalendorius su pasiskaitymais 1972 metams jau išsiuntinėtas į tolimuosius kraštus, baigiamas siuntinėti ir Britanijoje gyvenantiems prenumeratoriams. Vadinas, kurie jį prenumeruoja, gaus visi laiku.

Bet ne visi lietuviai jį prenumeruojasi. Dėl to būtų malonu, kad ir neprenumeruojantieji jį gautų ir turėtų ištisus metus vis po truputėlį šį tą lietuviškai pasiskaityti.

Taigi pasirūpinkite, kad jį gautų jūsų bičiuliai ir pažįstami. Užsakykite jiems, pasiųskite dovanų švenčių proga!

Kaina 75 penai.

Rašykite tuojau: Lithuanian House Ltd., 1 Ladbroke Gardens, London W11 2PU, ir kalendorius jus ar jūsų bičiulius pasieks dar prieš Kalėdas.

KALĖDINĖ EGLUTĖ VAIKAMS

Gruodžio 19 d. (sekmadienį), 3 val. p. p., Londono Sporto ir Socialinio Klubo salėje (345A, Victoria Park Road, E9) Londono šeštadieninė mokykla, padedama tėvų komiteto, rengia Londono vaikams Kalėdinę eglutę.

Visi londoniečiai vaikai kviečiami dalyvauti ir pabendrauti su šeštadieninės mokyklos mokiniais.

Tėvų Komitetas

A. A. JONAS GRIKIETIS

Lapkričio 28 d. staiga mirė Jonas Grikietis, 48 metų amžiaus.

Palaidotas iš Lietuvių bažnyčios gruodžio 7 d.

J. Grikietis buvo nuolatinis Londono choro dalyvis, ramaus būdo žmogus, palaikė viską, kas lietuviška.

TAUTINIŲ ŠOKIŲ KURSAI

D. B. Lietuvių B-nės Krašto Valdyba pakvietė iš Vasario 16 Gimnazijos Pauliukonytę pravesti tautinių šokių kursus Britanijos tautinių šokių grupių vadovams ir kartu suvienodinti tautinius šokius, kad jie būtų visų taip pat šokami tautinių šokių šventėje.

Kursai ir repeticijos, kaip numatoma, vyks 1972 m. nuo sausio 2 d. iki sausio 8 d.

Grupių vadovai ir visi, kurie norėtų dalyvauti, prašomi susisiekti su krašto valdybos pirmininku: S. Kasparas, 32 Puteaux House, Roman Rd., London E2 ORF.

MANCHESTERIS

Klubo susirinkimas

Manchesterio Lietuvių Socialinio Klubo Valdyba savo klubo patalpose gruodžio 19 d. (sekmadienį), 3 val. popiet, šaukia metinį visuotinį narių SUSIRINKIMĄ.

3 val. kvorumui nesusirinkus, 4 val. susirinkimas bus pravestas nežiūrint susirinkusių narių skaičiaus.

Svarbiausias darbotvarkės punktas bus salės statymo klausimas. Nariai prašomi ko gausiausiai dalyvauti.

Klubo Valdyba

ŠOKIŲ VAKARAS

Gruodžio 26 d. (antrąją Kalėdų dieną) Manchesterio Lietuvių Socialinio Klubo patalpose Jaunimo šokių grupė „AUŠRA" rengia

ŠOKIŲ VAKARĄ.

Pradžia 6 val. vak.

Prašome brangius tautiečius paremti jaunuomenę bent savo atsilankymu.

Grupės Vadovas

N. METŲ SUTIKIMAS

Gruodžio 31 d. (penktadienį) Manchesterio Lietuvių Socialinio Klubo patalpose atsargos karių sąjunga „RAMOVĖ" rengia

NAUJŲJŲ METŲ SUTIKIMĄ.

Šeimininkės pavaišins skaniais sumuštiniais. Prašome nepraleisti progos gerai pasilinksminti.

Pradžia 6 val. vak., pabaiga 2 val. nakties.

Sąjungos Valdyba

Kalėdų Eglutė

Sausio 8 d. (šeštadienį) Manchesterio Lietuvių Socialinio Klubo patalpose Tėvų komitetas rengia vaikams

EGLUTĘ.

Kalėdų senelis apdovanos vaikučius. Po programos vaikučiai bus pavaišinti užkanda ir kavute.

Prašome duoti vaikučiams progos pabendrauti.

Visas išlaidas padengia Klubas.

Pradžia 5 val. vak.

Tėvų komitetas

VĖL ATSISVEIKINOME

Gruodžio mėn. iš Manchesterio apylinkės (Oldham) išvažiavo į Australiją Laima ir Vincas Lipkevičiai su šeima.

Šiaučiulio ir Juknelio iniciatyva klube buvo suruoštos išvykstantiems išleistuvės.

Mūsų apylinkė vėl neteko šviesios, tautiškai susipratusios šeimos. Būdami aktingi visuomeniniame darbe, ir savo vaikučius leido į lietuvišką mokyklą, skautus ir į jaunųjų pasirodymus. Vyresnioji, Kristina, tautinių šokių dalyvė, išlaikė egzaminus iš lietuvių kalbos vidurinėje mokykloje ir bene vienintelė lietuvė, kuri sutiko Valijos dainų ir šokių festivalyje atvykusius iš Lietuvos meno ansamblio dalyvius.

Vietos organizacijų vardu kalbėtojai ir bičiuliai pasakė gražių žodžių ir linkėjimų. Šeimos vardu žodį tarė Lipkevičus ir visiems — rengėjams, kalbėtojams, šeimininkei (O. Ramonienė) — nuoširdžiai padėkojo, prižadėdamas Manchesterio neužmiršti ir susirašinėti.

Jaunimo skyrius atskirai savo susirinkime atsisveikino su savo nare Lipkevičiūte. Tai buvo ilgesingas ir graudus sudiev.

Sėkmės naujoje žemėje — Australijoje!

D. Dainutis

NOTTINGHAMAS

KALĖDAIČIAI

Liet. Židinyje jau galima gouti kalėdaičių-plotkelių. Jau pats laikas įsigyti, kurie nori toliau pasiųsti su kalėdiniais sveikinimais.

Patrauklus, naudingas leidinys

Jau galima gauti naujai išleistą dailų, gausiai paveiksluotą mėnesinį sieninį „Šaltinio" kalendorių 1972 metams. Kaina tik 30 penų arba 0.50 dolerio. Tinka dovanėlei švenčių ir kitomis progomis. Kalendorius gaunamas: Šaltinis, 16 Hound Rd., West Bridgford, Nottingham NG2 6AH.

Tokio leidinio daugelis pageidavo.

Kalendorius siunčiamas tik jo prašantiems.

BENDROS KŪČIOS

LAS Nottinghamo Skyrius gruodžio 24 d. savo klube „Napoleonas" ruošia bendras KŪČIAS.

Dalyvaujantieji vyrai moka £1,50, moterys nieko nemoka.

Pradžia 7,30 val. vakare.

Valdyba

VAIKŲ EGLUTĖ

Gruodžio 27 d., 5 val. p. p., tai yra trečiąją Kalėdų dieną, pirmadienį, Ukrainiečių klubo salėje (30, Bentinck Rd.) rengiama vaikams eglutė su gražia programa mažiesiems.

Pradžia punktualiai 5 val. Pradėta bus vaišėmis — arbatėle. 6 val. bus rodomi spalvoti garsiniai filmai: Woody Woodpecker, Donald Duck, Hercules, Dynamo Doc, Laurel & Hardi, Daredevil Draives ir kiti. Visa programa tęsis apie pusantros valandos. O po programos ateis Kalėdų senelis su dovanėlėmis.

Kviečiami visi vaikai. Kvietimai nebus siuntinėjami. Nedalyvaujantiems vaikams Kalėdų senelis nepaliks dovanėlių. Prašom rinktis punktualiai.

ŠOKIAI

Tą pat dieną vakare prasidės suaugusių programa — šokiai, kuriems gros geras orkestras. Baras veiks iki 11 val., šokiai bus iki vidurnakčio.

Kviečiami visi šv. Kalėdų džiaugsme praleisti vakarą, tiek mūsų mažieji, tiek ir suaugusieji.

DBLS Skyr. Valdyba

COVENTRY

KARIUOMENĖS MINĖJIMAS

DBLS Coventrio skyrius reguliariai ruošia ir mini kariuomenės šventės metines. Šį kartą, nežiūrint šalto ir tamsiai drėgno oro, lenkų ats. karių Coventryje salė prigūžėjo pilna lietuvių, italų ir kitų tautybių atstovų. Būrys atvažiavo iš Gloucesterio, pavieniai iš Birminghamo ir Wolverhamptono.

Pirm. J. Dimša, pasveikinęs susirinkusius, pakvietė tai dienai pritaikytą žodį tarti svečią iš Stoke-on-Trento V. Andruškevičių. Kadangi anksčiau jau tas pats kalbėtojas panašia proga minėjo netolimos praeities mūsų garsių savanorių ir jaunutės kariuomenės atliktuosius žygius, tad šį kartą savo trumpoje kalboje aiškiai, energingai ir mikliai sugebėjo peržvelgti mūsų tolimą, bet labai garsią ir svarbią visai Europai praeitį. Lietuviškai nesuprantantiems buvo pacituotos ištraukos iš Marijos Gimbutienės puikios studijos The Balts. Tai knyga, kurią turėtų įsigyti kiekviena lietuvių šeima, o ypač mišrios šeimos.

Kalbėtojas priminė, kad mums, lietuviams, nėra ko nusiminti, nes pasaulyje per amžių amžius tautos kilo ir smuko, vėl kilo ir smuko. Tai lyg nerašytas įstatymas, lyg gamtos plieninė taisyklė arba savotiška likimo ironija. Mes jau turėjome savo auksо amžius. Dešimtame šimtmetyje švedai ir danai net maldas turėjo „O, Dieve galingas, apsaugok mus nuo kuršių". Tais laikais kuršiai buvo turtingiausi piratai. Vėliau, tryliktame ir keturioliktame šimtmetyje. Lietuvos plotas buvo 350.000 kv. mylių — vėl aukso amžius, kai mes valdėme imperiją.

Tad nesvarbu, kad mūsų nedaug, aiškino kalbėtojas, svarbu, kad kai kils vėl iš kapo Gedimino, Algirdo ar Vytauto dvasia ir įsikūnys kuriame nors iš mūsų, kad būtų ką jungti ir kurti. Išlaikykime savo kalbą ir papročius, ir tauta nežus.

Minėjimas baigtas susikaupimo minute ir Tautos himnu.

Šokiai tęsėsi iki 1 val. ryto.

Lietuvių kolonijų skyrių valdybos, ruošdamos nuolatos visokius minėjimus, atlieka milžinišką tautos dvasią saugojantį darbą.

V. A.

PADĖKA

Ryšium su įvykusiu Kariuomenės Šventės minėjimu lapkričio 27 d., DBLS Coventrio Skyriaus Valdyba nuoširdžiai dėkoja kpt. V. Andruškevičiui už įdomią ir vertingą kalbą, Gloucesterio ir Stroudo vadovams už suorganizuotą ekskursiją, A. Banienei ir A. Kuščėnui už sėkmingą loterijos platinimą, J. G. Johnstonams už paskaitininko priėmimą ir visiems tautiečiams už gausų atsilankymą.

Dovanos Kalėdoms

GERAS PASIRINKIMAS DOVANŲ KALĖDOMS

Gintaro karoliai, sagės, žiedai, segtukai.

Įvairūs medžio drožiniai; tautiniai moterų drabužiai, juostos, kaklaryšiai.

Ir, žinoma, naujausios ir senesnės lietuviškos knygos ir ilgo grojimo lietuviškos plokštelės.

Pats laikas pasirūpinti tinkamomis dovanomis.

Rašyti: DAINORA, 14, Priory Rd., Kew, Surrey.

BRADFORDAS

Kalėdų eglutė vaikams

Gruodzio 27 d., pirmadienį, 5 v. p. p., rengiama Kalėdų eglutė vaikams. Bus arbatėlė, ir Kalėdų Senelis atvyks su dovanomis.

Šokiai

Tą patį pirmadienio vakarą šokiai klube.

Naujų metų sutikimas

Laimingų naujų metų belaukiant, senuosius palydėsime gruodžio 31 d., penktadienį.

Sveikinimas ir dovana

Gerbiamuosius narius, rėmėjus, mielus prietelius Kalėdų švenčių proga sveikina ir maloniai kviečia visus atsilankyti savo lietuvių namuose.

Visi bus pavaišinti tradiciniu nemokamu „kaušeliu".

Vyties Klubo Valdyba

KARIUOMENĖS ŠVENTĖ BRADFORDE

Pilnutėlė Vyties klubo salė buvo prisirinkusi tautiečių aną šeštadienio vakarą paminėti nepriklausomos Lietuvos kariuomenės ir žuvusių dėl jos laisvės. Ėje bradfordiškių, čia matėme ir Halifaxo, Leedso, Huddersfieldo, Weikfieldo ir kitų vietų lietuvių.

Minėjimą pradėjo DBLS Bradfordo skyriaus pirmininkas A. Traška ir pakvietė centro valdybos narį V. Zdanavičių paskaitos skaityti. Prelegentas priminė sunkias savanorių kovas dėl Lietuvos nepriklausomybės, nuvedė klausytojus į Karo Muziejaus sodelį prie Nežinomo Kareivio kapo ir baigdamas pabrėžė, jog reikia tikėti, kad ateis laikas, kai sovietinė imperija grius ir mūsų ateinančios kartos vėl iškovos Lietuvai laisvę.

Meninėje programos dalyje Kulviečio suorganizuotas vyrų oktetas išpildė A. Bučio paruoštą dainų ir poezijos pynę. Pynė prasidėjo devynioliktųjų metų savanorių dainomis ir Maironio „Oi, neverk, motušėle, kad jaunas sūnus eis ginti brangiosios tėvynės". Toliau kvartetas padainavo „Tau, sesute", „Vėliavos iškeltos plazda", „Teka saulė", „Pajūriais, pamariais" ir „Oi, Lietuva motinėle".

Kulvietis yra daug žadanti Bradfordo lietuviams meninė pajėga, ir tikimasi, kad jis ir toliau šio vyrų kvarteto neapleis.

Minėjimas baigtas Tautos himnu.

Po minėjimo jaunimas ėjo pasišokti, o senimas, susėdęs prie staliukų, pasikalbėjo, pasidžiaugė gražiai nuskambėjusiomis dainomis, ir išgėrė po kaušą alaus.

J. Vaidutis

SKAUTIŠKUOJU KELIU

Sesės ir Broliai,

Paskutinieji skautiški laužai jau seniai užgeso. Stovyklautojai grįžo į mokslą, į kasdieninį darbą, į savo vienetus. Po vasaros poilsio vėl sugrįžome į aktyvų skautišką darbą kolonijose.

Stovyklose panaudojote savo teorines žinias praktikoje. Dabar jas reikia vėl papildyti, kai ką pakartoti ir dar daugiau naujų pasisemti.

Šie metai jau baigiasi. Prieš užversdami paskutinį jų lapą, pagalvokime, ar atlikome tai, ką buvome pasiryžę. Jei neatlikome, tai turėtume užbaigti ir pradėti kitus metus nauju veiklos planu ir pasiryžimu dar daugiau atlikti, dar daugiau pasisemti skautiškų ir lietuviškų žinių, daugiau įtraukti jaunuolių į skautiškas gretas ir su jais gražiai dirbti.

Malonu ir gražu matyti, kaip mielos mamytės ėmėsi iniciatyvos ir kolonijose gražiai dirba su vaikučiais. Gražu, kad vadovai ir vadovės dirba. Garbė ir padėka!

Kaip būtų malonu, kad visos lietuviškosios kolonijos sukrustų.

KODĖL NEGAUDAVOME SPAUDOS IŠ JAV?

Pranešame, kad ryšium su Amerikos paštininkų streiku kurį laiką negaudavome lietuviškos spaudos, išeinančios JAV.

Tik šią savaitę atėjo pirmosios banderolės, išsiųstos š. m. rugsėjo mėnesį.

Tikimės, kad nuo dabar vėl reguliariai skaitytojai gaus užsisakytą spaudą.

DAINORA, Liet. spaudos platintoja.

Naujuosius Metus sutikdami, neužmirškime, kad mūsų laukia nauji dideli darbai. Mūsų vienetų veikla rajone turi būti gyva, dinamiška, pilna jaunystės veržlumo. Ženkime į N. Metus pasiryžę atlikti dar daugiau ir geriau. Linkiu visoms ir visiems prasmingų šv. Kalėdų ir sėkmingų Naujųjų 1972 Metų.

Budėkime.

s. J. Maslauskas,

LSS Anglijos Rajono Vadas

Aukos stovyklai

V. E. Ignaičiai iš Bradfordo vietoj kalėdinių sveikinimų skautų stovyklai aukoja 5 sv., P. Burkevičius iš Burtono aukojo 2 sv.

Reiškiame nuoširdų skautišką ačiū.

Rajono Vadija

GYVŪNAI SVAIGINASI

Biologai jau ne kartą yra stebėję, kaip laukiniai gyvūnai ieško toksinių vaisių.

Indijos žvejai taip pat žino tokį potraukį narkotikams ir net panaudoja jį savo interesams. Į upę meta žinomo jiems augalo šaknis, kurios svaigina žuvis. Po to belieka tik surinkti ir ištraukti miegančias žuvis.

Yra žinoma, kad beždžionės greitai tampa tabako gerbėjomis.

Kas skatina gyvūnus ieškoti toksinių medžiagų? Gal būt, juos paprasčiausiai traukia skonis, kvapai ir jie nieko neįtaria apie tų medžiagų veikimą? O gal čia ne fiziologiniai poreikiai? Aišku viena: vargšai gyvūnai, skirtingi nuo žmonių, nesupranta savo elgesio liūdnų pasekmių.

DONŽUANAS

Kamerune kai kuriose fangų-bečių gentyse per ilgus amžius susidarė savotiškas smauglių medžioklės metodas, kuris remiasi smauglių silpnybe moters grožiui... Apie tai papasakojo viena senutė Kameruno rašytojui Pabei Mongo. „Šis gyvūnas, — pasakoja senutė, — yra tikras miško donžuanas. Jo galantiškumas apima ir moteris. Vos tik moteris nusirengia nuoga prieš smauglį, šis išsitiesia lyg užhipnotizuotas. Kol jis spokso lyg užburtas, moteris pamažu prie jo prisiartina ir tvoja mirtiną smūgį".

KARPIO PATIRTIS

Olandų zoologas Dž. Boikema eksperimentiškai patvirtino žvejų tarpe paplitusią nuomonę, kad antrą kartą sugauti jau kartą ant kabliuko buvusią žuvį kur kas sunkiau. Eksperimentai su žymėtais karpiais parodė, kad žuvys „karčią" patirtį atsimena ne mažiau kaip metus.

LIETUVIŠKOS PAMALDOS

DERBYJE — gruodžio 19 d., 11 val. Iš vakaro ir po pamaldų parapijiečių lankymas pagal atskirus pranešimus.
BRADFORD — gruodžio 19 d., 12.30 v.
LEEDS — gruodžio 19 d., 3 v. p. p., Holy Rosary bažn.
BRADFORD — gruodžio 25 d., 12.30 v., iškilmingos kalėdinės pamaldos.
HALIFAX — gruodžio 26 d., 1 v. p. p.
ROCHDALE — gruodžio 19 d., 11.45 val. Išpažintis prieš pamaldas.
MANCHESTER — Pirmąją Kalėdų dieną 11 val.
NOTTINGHAME — gruodžio 19 d., 11.15 val., Liet. Židinyje.
NOTTINGHAME — Kūčiose Bernelių Mišios 24 val., Kalėdų I ir II d., 11.15 val., Naujuose Metuose 8 val. vakare ir sausio 2 d., 11.15 val. Visos pamaldos bus Liet. Židinyje.
WOLVERHAMPTONE — Kalėdų I pirmosios Mišios 10.15 val., po to išpažintys ir 11 val. pagrindinės Mišios. Bus Convent of Mercy, St. John's Square.
STOKE-ON-TRENTE — Kalėdų II d., gruodžio 26 d., 12.15 val., Tunstall.
KETTERINGE — sausio 9 d., 12 val. Iš vakaro parapijiečių lankymas pagal atskirus pranešimus.

Tradicinis metinis „Europos Lietuvio" ir
Nidos Knygų Klubo rengiamas

SPAUDOS BALIUS

ĮVYKS SAUSIO 29 d., ŠEŠTADIENĮ,

Lietuvių Namuose, 2 Ladbroke Gardens, W11 2PU

Pradžia 7 val. vak. Fabaiga 1 val. nakties

Gros puiki muzika Veiks bufetas ir kt.

Staliukus patartina užsisakyti iš anksto.

Tel 01-727 2470

Londono šeštadieninės mokyklos tėvų grupė

GRUODŽIO 31 d. Londono Lietuvių Sporto ir Socialinio Klubo patalpose, 345a Victoria Park Rd., London, E 9., ruošia grandiozinį

NAUJŲJŲ METŲ SUTIKIMO BALIŲ

Pradžia 8.30 val. vakaro, pabaiga 3 val. rytą.

Bilietų kaina £2.50, įskaitant šaltus užkandžius, šampaną (12 val. nakties) ir pusryčius.

Bilietų kaina £2.50, įskaitant šaltus užkandžius, greičiau iš anksto juos įsigyti per V. Jurienę, tel. 739 8734, F. Senkuvienę ar K. Makūną.

Reta proga!!!

Malonus vakaro praleidimas užtikrintas!!!